Ազգ
Azg
armenian daily
23 ՄԱՐՏ 2000 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 53 (2021)

Հռոմի պապն այցելելու է Երուսաղեմի հայոց վանք

Այս օրերին սուրբ վայրեր այցելող Հռոմի Հովհաննես-Պողոս Բ պապն առաջիկա կիրակի այցելելու է նաեւ Երուսաղեմի Ս. Հակոբ հայոց վանք: Ըստ Երուսաղեմից մեր ստացած տեղեկությունների, պապը հայոց վանք այցելելու է դեպի Սուրբ Հարություն տաճար՝ Քրիստոսի գերեզմանը պարփակող սրբավայր գնալու ճանապարհին: Հայոց վանքի գլխավոր դարպասի մոտ նրան դիմավորելու է Երուսաղեմի հայոց պատրիարք Թորգոմ արք. Մանուկյանը՝ միաբանության անդամների հետ: Թորգոմ պատրիարքը պապին առաջնորդելու է Ս. Հակոբի տաճար, որտեղ եկեղեցական արարողություններից հետո հոգեւոր երկու պետերը փոխանակելու են ողջույնի խոսքեր:

Հռոմի պապի շրջագայության մասին կարդացեք նաեւ 5-րդ էջում:

Մահափորձ ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի դեմ

Հայաստանում թե Արցախում մարդկանց ձեռքում կա զենք, որը կրակում է եղբայրասպան գնդակներ

Արդեն բնազդ է դարձել, որ ահաբեկչության դեպքում առաջին հերթին մեջտեղ է գալիս «ներքին վարկածը»

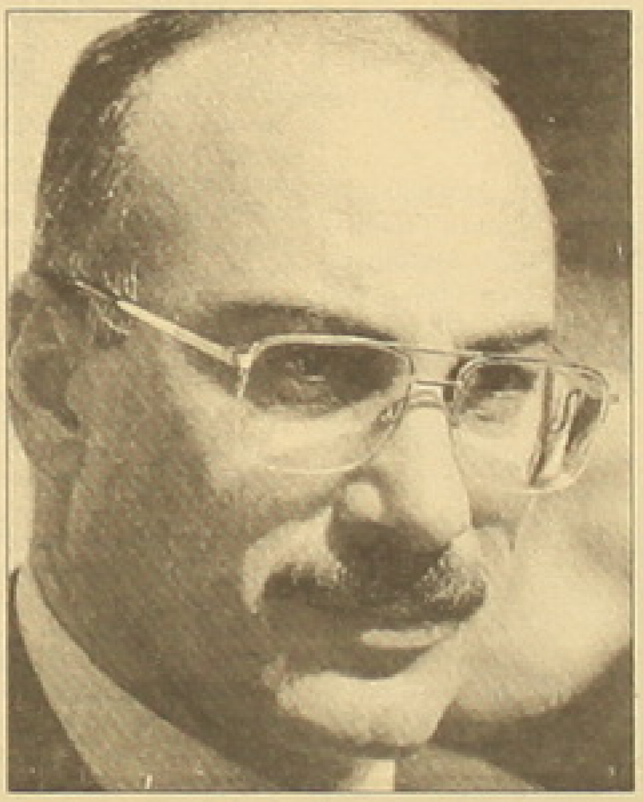

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության նախագահ Արկադի Ղուկասյանի դեմ կատարված մահափորձի ցնցող լուրն արդեն կեսգիշերից անց առաջինը ստացանք... թուրքական հեռուստատեսության հաղորդումից: Առավոտյան ութեւկեսին այդ մասին հաղորդեց նաեւ մոսկովյան НТВ հեռուստաընկերությունը՝ վկայակոչելով ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությանը: Հաջորդեցին հայաստանյան լրատվամիջոցների հաղորդումները:

Ըստ Ստեփանակերտի մեր թղթակցի հաղորդած տեղեկությունների, մարտի 22-ին, ժամը 00:50-ին աշխատավայրից տուն վերադարձող նախագահի ծառայողական մեքենան գնդակոծվել է առայժմ անհայտ անձանց կողմից: Բաց թողնելով Ա. Ղուկասյանին ուղեկցող թիկնազորի ավտոմեքենան, «Օազիս» սրճարանի մոտից ահաբեկիչները, նախնական տվյալներով, երկու ավտոմատից կրակ են բացել նախագահական «Մերսեդես-600» ոչ զրահապատ ավտոմեքենայի վրա, որի հետեւանքով Ա. Ղուկասյանը վիրավորվել է ոտքերից, իսկ նրա վարորդ Սերգեյ Սարգսյանը եւ թիկնապահ Սամվել Գաբրիելյանը՝ ծանր վիրավորվել: Կառավարումը կորցրած նախագահական մեքենան դուրս է եկել մայթեզր ու բախվել փողոցամեջ եղեւնուն: Ահաբեկիչների եւ թիկնապահի միջեւ փոխհրաձգություն է սկսվել, որից հետո ոճրագործները դեպքի վայրից դիմել են փախուստի՝ հանցանքի վայրում թողնելով մեկ ավտոմատ եւ ռադիոկապի մեկ միջոց: Տեղանքի զննությունից հայտնաբերվել է ավտոմատ հրազենի 57 դատարկ պարկուճ: Ճշտվել է նաեւ ռադիոկապի պատկանելությունը: Անձի ինքնությունը, սակայն, օպերատիվ նկատառումներով չի նշվում:

Ըստ «Նոյյան տապան» գործակալության, ահաբեկչության փաստով ԼՂՀ գլխավոր դատախազ Մավրիկ Ղուկասյանի հրամանով հարուցվել է քրեական գործ եւ ստեղծվել օպերատիվ-քննչական խումբ, որի կազմում ընդգրկվել են նաեւ ազգային անվտանգության պետվարչության եւ ՆԳ մարմինների աշխատակիցներ:

Ըստ իրազեկ աղբյուրների, ԼՂՀ նախագահի դեմ մահափորձի կազմակերպման ու դրա իրականացման կասկածանքով ձերբակալվել են 28 մարդ, որոնց մի մասի տանը կատարված խուզարկությունների ժամանակ հայտնաբերվել են ապօրինի զենք եւ զինամթերք:

Տես ♦ էջ 3

Մարտի 26-ին անցում «ամառային ժամանակի»

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության տարածքում ժամանակի հաշվարկման կարգի մասին» օրենքի, հանրապետության տարածքում 2000 թ. մարտի 26-ին, ժամը 2-ին անցում է կատարվում «ամառային ժամանակի»՝ ժամացույցի սլաքները տարվում են 1 ժամ առաջ: Այս մասին «Նոյյան տապանին» հայտնեցին ՀՀ կառավարությանն առընթեր ստանդարտացման, չափագիտության եւ սերտիֆիկացման վարչությունից:

Պուտինի վարկանիշը նվազել է

ՄՈՍԿՎԱ, 22 ՄԱՐՏ, ՄՆԱՐՔ: Ինչպես լրագրողներին հաղորդել է Տարածաշրջանային քաղաքական հետազոտությունների գործակալության տնօրեն Անդրեյ Միլեխինը, հասարակության վերջին հարցման տվյալներով, նախագահի պաշտոնակատար Վլադիմիր Պուտինի վարկանիշը 60-63 տոկոսից նվազել է մինչեւ 48,4 տոկոս: Ընդ որում, նրա գլխավոր մրցակցի՝ կոմունիստների առաջնորդ Գենադի Զյուգանովի վարկանիշը փոքր-ինչ աճել է՝ այժմ կազմելով 28 տոկոս: Հարցման տվյալներով, մարտի 26-ին քվեարկությանը կմասնակցի հարցվողների 69 տոկոսը, որոնցից 53 տոկոսը վերջնականապես կողմնորոշվել է թեկնածուի ընտրության հարցում: Հարցվողների 42 տոկոսը համոզված է, որ ընտրությունները երկու փուլով կընթանան, մինչդեռ 39 տոկոսը ենթադրում է, որ քվեարկության առաջին փուլն էլ բավական կլինի:

Ալիեւ. «ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի դեմ մահափորձը հայերի ներքին գործն է»

ԲԱՔՈՒ, 22 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ, ՄՆԱՐՔ: Բաքվի օդակայանում Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը լրագրողներին ասել է, թե ԼՂ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի դեմ իրականացված մահափորձը հայերի ներքին գործն է: Այս մասին հայտնել է թուրքական NTV հեռուստաընկերությունը: «Մենք չենք հավակնում օգուտ քաղել ստեղծված իրադրությունից: 1991-92 թվականներին հայերն օգտվելով Ադրբեջանի ներքին անկայունությունից գրավեցին Ադրբեջանի մի քանի շրջաններ: Մենք, ի տարբերություն հայերի, չենք ցանկանում միջամտել Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի ներքին գործերին», նշել է Ադրբեջանի նախագահը:

ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի դեմ մահափորձը ոչ մի կերպ կապված չէ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման գործընթացի հետ: Այդ մասին մարտի 22-ին արդեն Թբիլիսիում հայտարարել է Հեյդար Ալիեւը:

Ալիեւը նաեւ հայտարարել է, որ Ադրբեջանը խաղաղության եւ ղարաբաղյան խնդրի խաղաղ կարգավորման կողմնակից է:

Հեյդար Ալիեւը Վրաստանի նախագահ Շեւարդնաձեի հետ քննարկելու է Բաքու-Ջեյհան նավթատարի նախագիծը եւ համաձայնագրի ստորագրումը: Ալիեւը Բաքվի օդակայանում հայտարարել էր, որ անհրաժեշտ է համարում վայրկյան առաջ ավարտել նավթատարի կառուցման բանակցությունները: Նախքան մեկնումը Ալիեւն այս թեմայի շուրջ հեռախոսազրույց է ունեցել Թուրքիայի նախագահ Դեմիրելի հետ: Միաժամանակ նախագահի որդին՝ Ադրբեջանի պետական նավթային ընկերության փոխնախագահ Իլհամ Ալիեւը հայտարարել է, որ Իրանի հետ էներգակիրների արտահանման վերաբերյալ սկսված բանակցությունները մարտավարական քայլ չեն, եւ Բաքու-Ջեյհան նախագծի գործադրմանը զուգահեռ հնարավոր է Իրանի տարածքով կասպյան էներգակիրների արտահանման շուրջ բանակցությունների ակտիվացում:

ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱ

Պատասխանատվության կանչելու խիզախության թռիչք ԱԺ-ում

Դավիթ Լոքյանի հանձնաժողովը մտավ կոռուպցիայի թավուտ անտառը

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Անտառ մտնողը գայլերից չի վախենում. պնդում է ժողովրդական իմաստնությունը, եւ էներգետիկ ոլորտում 92-99 թթ. տեղի ունեցած յուրացումների եւ օտար երկրներից ստացված փոխառությունների ու վարկերի օգտագործման արդյունավետությունը ստուգող հանձնաժողովը, որ ստեղծվել է Վազգեն Սարգսյան վարչապետի օրոք 99 թ. սեպտեմբերի 28-ին, երեկ առաջին անգամ իր գործունեության շղարշը մի փոքր բարձրացնելով, մտավ հանցագործությունների թավուտ անտառը: Հրապարակվեցին անուններ, որոնք դարձյալ իշխանության վերին օղակներում են եւ տնօրինում են լուրջ ֆինանսական միջոցներ: Դավիթ Լոքյանը հստակեցրեց, որ իրենց անդրանիկ հաղորդման առանցքում մի շարք կարեւորագույն հարցերի պատասխանն էր. ա) որքա՞ն էներգակիր էր անհրաժեշտ Հայաստանին 92-99 թթ., բ) որքա՞ն է ներկրվել, գ) որքա՞ն է ծախսվել էներգիա արտադրելու համար, իրականում ի՞նչ գներով են ձեռք բերվել, ապա ի՞նչ գներով ձեւակերպվել, դ) Սեւանից որչափ ջուր է ծախսվել էլեկտրաէներգիայի արտադրության համար եւ ե) ինչ ՕԳԳ-ով են օգտագործվել պետական միջոցները եւ օտարերկրյա վարկերը: Հանձնաժողովն իր ուշադրությունը բեւեռել է էներգակիրների առանձին խմբերի ներկրման եւ օգտագործման ոլորտների վրա՝ մազութ, նավթ եւ գազ: Դժվարություններ հանձնաժողովի առջեւ կա: Դավիթ Լոքյանը թվարկեց այն ատյանները, որոնք տարբեր պատճառներով փաստաթղթեր եւ նյութեր չեն տրամադրում իրենց՝ ֆինանսների նախարարություն, ԿԲ, «Հայաստան» հիմնադրամ, «Արմկոնտրակտ» եւ օպերատիվ շտաբ: Շատ փաստաթղթեր արդեն արխիվացված են եւ ոչնչացված, կան ձգձգումներ, որոնք գուցեեւ միտումնավոր չեն: Հանձնաժողովի գործունեության արդյունքում ուսումնասիրվել է 8000 էջ փաստաթուղթ:

Տես ♦ էջ 8

ՃԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ծրագրված պարտություն

Ֆրանսիայի Սենատը կրկին դեմ քվեարկեց

Մարտի 21-ին վճռականորեն տրամադրված մի խումբ սենատորներ դիմեցին իրենց վերջին միջոցին՝ 1915 թ. ցեղասպանության ճանաչման օրինագիծն անմիջապես քննարկման դնելու արարողակարգին: Սենատում սոցիալիստների խմբակցության նախաձեռնությամբ հարցն օրակարգում դրվեց մոտավորապես ժամը 18-ին: Ժամը 17-ից գիտական սրահում երեք տրիբունա էին զբաղեցրել ՀՀ դեսպան պրն Նալբանդյանը, պատգամավորներ (Ռուքե, Բրե, Ռոշբլուան եւ այլք), համայնքային կազմակերպությունների նախագահներ, հայ համայնքի սակավաթիվ ուրիշ հրավիրյալներ եւ լրագրողներ: Մոտ երկու ժամ «էր Ֆրանս» ավիաընկերության սեփականաշնորհման օրինագծի քննարկումից հետո՝ 20:30-ին հայտարարվեց Հայոց ցեղասպանության ճանաչման օրինագծի քննարկում: Զեկուցողը սոցիալիստ պրն Շաբրուն էր, ընդդիմախոսը՝ պրն Վանսոնը (Հանրապետությանն աջակցող միավորում): Ելույթ ունեցավ նաեւ արտաքին գործերի հանձնաժողովի նախագահ պրն Մոսկովիսին: Երեք սենատորների ելույթներից հետո կառավարության անունից ձայն խնդրեց եվրոպական գործերով արտգործնախարար, կենտրոնամետ պրն Դը Վիլպենը:

Պրն Շաբրուն հաստատակամորեն եւ հիանալի առոգանությամբ անթերի ներկայացրեց 1915 թ. ցեղասպանությունը եւ գործընկերներին կոչ արեց հանդես բերել սրտացավություն եւ խիղճ. «Ֆրանսիայի նման ժողովրդավարական երկրի Վերին պալատի օրենսդիրների համար ամոթալի է անմիջական քննարկման միջոցով արտահայտվելը, քանզի այս արդար դատն արժեր օրակարգում դնել բնականոն արարողակարգով: Ալբանացիների ցեղասպանությունը կանխելու նպատակով սերբերին հարվածող Ֆրանսիան կարո՞ղ է այսօր ուրանալ 20-րդ դարի առաջին ցեղասպանությունը»:

Երեք մյուս հռետորների ելույթներն աննպաստ էին լավ հայտնի պատճառներով. ճանաչումը կարող է վնասել Կովկասի տարածաշրջանին, այնտեղ Ֆրանսիայի հաշտարար դիվանագիտությանը, եւ ֆրանսիական օրենսդրությունն իրավասու չէ վճիռ կայացնել պատմական փաստի առնչությամբ:

Քվեարկությունը կայացավ ժամը 22-ին: Մեծամասնություն կազմող աջերը հաղթեցին. 172 դեմ, 130 կողմ եւ 4 ձեռնպահ:

Ավարտից հետո իմ այն հարցին, թե ո՞րն է լինելու հաջորդ քայլն այս ծրագրված պարտությունից հետո, Ֆրանսիայի Հայ դատի հանձնախմբի նախագահ Արա Գրիգորյանը պատասխանեց. «Պետք է մտածել»: Ինչ վերաբերում է «Ապրիլի 24» համախմբման նախագահ Ալեքսի Գովջյանին, ասաց. «Անհրաժեշտ է գտնել հարցը հետապնդելու նոր ուղիներ, մասնագիտական նոր շրջանակներ ընդգրկել հարցը նախապատրաստելու համար»:

Գուցե հարկավոր է ներդրումներ անել մայր հայրենիքում, որպեսզի նա ունենա նույն տնտեսական կշիռը եւ «խղճի իրավունքը», ինչ... Թուրքիան:

ԱՐՄԻՆԵ ԱԾԻԾՅԱՆ
Ֆրանսիայի Սենատ

ընթացիկ

Ահաբեկչի ցուցմունքներով մեծական պատեհնյաներ են կալանավորվում

Սա մտահոգում է մարդու իրավունքների հանձնաժողովին

«Ահաբեկչությունը մեր կյանքի անբաժանելի մասն է դարձել, ամոթալի, մտահոգիչ»։ ԼՂՀ նախագահ Ա. Ղուկասյանի դեմ մահափորձի գավալի փաստի առթիվ իր վրդովմունքը հայտնեց Պարույր Հայրիկյանը երեկ Մամուլի ազգային ակումբի հյուրասրահում։ Գալով Հայաստանի քաղաքական իրավիճակին Պ. Հայրիկյանը երկու հիմնարար խնդիր առանձնացրեց. իշխանության թեւերի միջեւ այնքան չարչրկված տարաձայնությունները, հոկտեմբերի 27-ի գործի նախաքննությունը։

Վարչապետի խորհրդատուների վստահելի խորհուրդները

Իշխանության թեւերի տարաձայնությունների խնդրի վերաբերյալ պրն Հայրիկյանը սահմանադրական ճշտում մտցրեց, թե կառավարությունը վարչապետով հանդերձ, նախագահից անկախ իշխանական թեւ չէ, այլ գործադիր իշխանության կատարող մասն է միայն։ Լարվածությունն այստեղ, ըստ պրն Հայրիկյանի, հավակնությունների դաշտում է եւ անհարկի է նման ընդհարումներն առավել սրել։ «Մեր անփորձ վարչապետին նրա որոշ խորհրդականներ փորձում են ընդել ճիշտ ուղղից։ Ներշնչում են նրան, թե ինքն առանձին քաղաքական կենտրոն է։ Բայց վարչապետը պետք է գիտակցի, որ անհամեմատ տարբեր լիազորություններ ունի, քան նախագահը։ Ի վերջո նախագահն ստացել է ժողովրդի ձայները։ Վարչապետը, պաշտոնավոր լեզվով, նախագահի բարձրագույն օգնականն է»։ Այնպես որ, իր խորհրդականների ներշնչած ոգով շարունակելու դեպքում Արամ Սարգսյանը շուտով կկանգնի փակուղու առաջ, համոզված է Պ. Հայրիկյանը։ Իսկ ընդհանուր առմամբ, ըստ նրա, սրանք անառողջ ինքնադրսեւորման վերջին փորձերն են, ու մեր պետական համակարգում արդեն կայունություն է հաստատվում։

Իսկ ահա, կուսակցությունների կտրվածքով, մեր քաղաքական իրավիճակն իսկապես մտահոգիչ է կապված նորացված կառավարության հետ։ ԱԻՄ-ի հիմնադրին անհասկանալի է, թե ինչպե՞ս, ասենք, կոմունիստները կարող են ընդունել աջերի կառավարությանը մասնակցելու հրավերը նման պատասխանատու մի պորտֆելով, կամ ինչպես ԱԺՄ-ն կարող է ներգրավվել այդ կառավարության կազմում ծեծոպահ, ըստ էության դեմ քվեարկելով բյուջեին։ Անհեթեթ է, եզրափակեց Պ. Հայրիկյանը։

Նաիրի Հունանյա՞նն է թելադրում նախաքննության ընթացքը

Անդրադառնալով «հոկտեմբերի 27-ի» նախաքննության ընթացքին Պ. Հայրիկյանը, որպես ՀՀ նախագահին կից մարդու իրավունքների հանձնաժողովի նախագահ, նշեց, թե իրենց խնդիրն է հետեւել, որպեսզի «հոկտեմբերի 27-ը» սխալ զարգացումներ, ավելի ճշգրիտ՝ որեւէ զարգացում չունենա։ Պ. Հայրիկյանը պարզաբանեց, որ նկատի ունի գործով զբաղվող փաստաբանների հայտարարությունները, թե Ն. Հունանյանն ու նրա գործընկերները դառնում են քննության կողմնորոշիչ ուժ։ «Դա պետք է կանխվի։ Ահաբեկիչ Ն. Հունանյանի ցուցմունքներով մակերեսային հիմնավորումներով կալանավորվում են պետական պաշտոնյաներ, եւ մենք չենք կարող չմտահոգվել։ Իհարկե, վերջնական կարծիքի իրավունք չունենք, քանի դեռ նախաքննությունը շարունակվում է, բայց բռնարարները պետք է բացառվեն մեր կյանքից, նաեւ ահաբեկչության դեմ պայքարում»։

«Մեր արած գործը չի կորել»

Վերադառնանք մեր Սահմանադրությանը։ Թերեւս Պարույր Հայրիկյանի դեպքում այսպես կարելի է վերափոխել ֆրանսիացիների վերադառնանք մեր ոչխարներին արտահայտությունը։ Սահմանադրական բարեփոխումների մասին խոսելիս Պ. Հայրիկյանը հավաստեց, որ իր գլխավորած սույն հանձնաժողովի աշխատանքները զուր չեն անցել, որ իրենց առաջարկները քննարկվել են ԱԺ մեծամասնության կողմից, եւ աշխատանքները շարունակվում են այսօր էլ։ Անշուշտ մոտեցումներ են փոխվել, բայց, ըստ Պարույր Հայրիկյանի, անհանդուրժելին այդ բարեփոխումների քննարկումն է փակ դռների ետեւում։ Չէ՞ որ Սահմանադրությունը ժողովրդինն է։

ԱՆԻՏԱ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Արման Դանգոյանցի գործն ուղարկվեց լրացուցիչ նախաքննության

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Քրեական եւ զինվորական գործերով վերաքննիչ դատարանը մարտի 22-ին բեկանեց Երեւանի Էրեբունու ժողդատարանի 1998 թ. հունվարի 11-ի դատավճիռը՝ Արման Դանգոյանցին 8 տարվա ազատազրկման դատապարտելու մասին, եւ գործն ուղարկեց լրացուցիչ նախաքննության։ Էրեբունու ժողդատարանի դատավճիռն արդեն մեկ անգամ բեկանվել է Վերաքննիչ դատարանի կողմից, գործն ուղարկվել էր նոր նախաքննության, սակայն Վճռաբեկ դատարանը գործը վերադարձրել էր Վերաքննիչ դատարան՝ նոր քննության։

Վերաքննիչ դատարանը՝ նախագահող դատավոր Հենրիկ Տեր-Աղամյան, դատավորներ՝ Մհեր Աղամանյան եւ Ռուբեն Ափինյան կազմով, դատավճիռը հիմնավորեց նրանով, որ գործում կան պարզաբանման կարիք ունեցող բազմաթիվ հարցեր։ Այդ նպատակով, մասնավորապես, անհրաժեշտ է Լեհաստանում հարցաքննել մի շարք անձանց։

Դատարանն անփոփոխ թողեց Դանգոյանցի նկատմամբ ընտրված խափանման միջոցը՝ կալանքը, քանի որ հակառակ դեպքում ամբաստանյալը կարող է խուսափել պատասխանատվությունից։

Արման Դանգոյանցը մեղադրվում է 1996 թ. հունիսին Լեհաստանի Պիլա քաղաքի մոտ Արա Պետրոսյանի սպանության մեջ։ Սակայն Դանգոյանցի սահմանադրական իրավունքների եւ քաղաքացիական ազատությունների պաշտպանության կոմիտեի համոզմամբ, ամբաստանյալը որեւէ առնչություն չունի անճանաչելի դիակի հայտնաբերման կապակցությամբ հարուցված քրեական գործին, քանի որ հայտնաբերված դիակը Արա Պետրոսյանինը չէ, իսկ վերջինիս մայրը՝ Ռիմմա Գասպարյանը չի ցանկանում ընդունել այդ, քանի որ Պետրոսյանի սպանված լինելը հաստատվելու դեպքում երեք երկրների՝ Լեհաստանի, Հայաստանի եւ Ռուսաստանի ոստիկանությունները կդադարեցնեն վերջինիս հետախուզումը։

Առաքել Մովսիսյանը («Շմայս») իրեն ներկայացված բոլոր մեղադրանքները համարում է շինծու

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Առաքել Մովսիսյանի («Շմայս») գործով մարտի 22-ի դատական նիստում ամբաստանյալը հերքեց իրեն ներկայացված՝ խարդախության միջոցով խոշոր չափերի գույք հափշտակելու, ապօրինի զենք եւ քիմանյութ պահելու մեղադրանքները, դրանք համարելով շինծու եւ սարքովի։

Առաքել Մովսիսյանը հայտարարեց, որ թե՛ զենքը, թե՛ քիմանյութը իր ծնողի պայուսակի, գրպանի եւ մեքենայի գրպանիկի մեջ են գցել 1999 թ. օգոստոսի 17-ին ԱՆ դետպարտաման մոտից իրեն բերման ենթարկած ՆԳՆ 6-րդ վարչության աշխատակիցները։ Ըստ նրա, ինչու պետք է ինքը առանց համարի, ապօրինի զենք պահեր, եթե մարտական ուղի անցնելով եւ մայրի զինվորական աստիճանի հասնելով՝ ուներ 5 անվանական ատրճանակներ։ Ընդ որում, ըստ ամբաստանյալի, ԱՆ դետպարտամենտից վարչություն ճանապարհին ինքը զգացել է, թե ինչպես իր գրպանը գցեցին մետաղե իր, ինչպես հետագայում է պարզվել՝ ատրճանակ։ Այն բանից հետո, երբ ինքը հրաժարվել է ստորագրել արձանագրությունը ապօրինի զենք եւ քիմանյութ «հայտնաբերվելու» մասին, նույն զենքը «հայտնաբերվել է» ավելի ուշ՝ Նորագյան արհեստանոցից վարչություն բերված իր «ջիպ» ավտոմեքենայում։ Իր տանը հայտնաբերված ՏՕՉ հրացանի 13 փամփուշտները, ըստ ամբաստանյալի, վառոդները հանած եւ ոչ թե մարտական փամփուշտներ են եւ պահվում էին իր զոհված ընկերների հիշատակի համար։

Ա. Մովսիսյանի խոսքերով, Վազգեն Սարգսյանն էլ էր համոզվել, որ ինքը կապ չունի նման «կեղտոտ գործերի հետ» եւ ԱԺ նախագահ Կարեն Դեմիրճյանի, իր եղբոր՝ պատգամավոր Մուշեղ Մովսիսյանի, մի քանի այլ պատգամավորների ներկայությամբ նշել էր, որ «Շմայսն իմ ընկերն է»՝ խոստանալով 15 օրվա ընթացքում իրեն կալանքից ազատել։ Առաքել Մովսիսյանի համոզմամբ, ինքը կազատվեր, եթե տեղի չունենային հոկտեմբերի 27-ի դեպքերը։ Ամբաստանյալը հայտարարեց, որ ինքը նեղացած է իր մարտական ընկերներից, որոնք չկատարեցին Վազգեն Սարգսյանի խոստումը։

■ ***Կապանի թիվ 12 մսուր-մանկապարտեզի գործադրով հայտարարված 20 աշխատողները ազատվել են աշխատանքից։*** *Ինչպես արդեն տեղեկացվել էր Կապանի թիվ 12 մսուր-մանկապարտեզի կոլեկտիվը փետրվարի 24-ին դիմել էր անժամկետ գործադուլի՝ պահանջելով վերականգնել աշխատանքից անօրինական ազատված իրենց վարիչին։ Վարիչ Սիդա Արզումանյանը դիմել է դատարան, եւ դատական նիստը կկայանա մարտի 29-ին։ Սակայն Կապանի քաղաքապետի մարտի 20-ի կարգադրությամբ մսուր-մանկապարտեզի գործադրով հայտարարած 20 աշխատողներն ազատվել են աշխատանքից գործադուլության պատճառով։*

ՆՏ

Ծա՞ռ ասեն, թե՞ զանգ կախեն

Մեր քաղաքական գործիչները կրկնակի առավելություն են ստանձնել՝ նաեւ հեռուստատեսային «աստղեր» են

Այնպիսի տպավորություն է, ասես ողջ ցերեկը զբաղված ենք միայն մի գործով՝ օրվա քաղաքական իրադարձություններին հետեւելով, որպեսզի երեկոյան էլ սկսենք դրանք մեկնաբանել։ Երեկոներն առհասարակ մեր հայկական առօրյայի ամենաքաղաքականացված մասն են. երեկոյան լուրերից սկսած եւ մինչ կեսգիշեր ծգվող հաղորդաշարերով ավարտած հեռուստաէկրաններին անընդհատ քաղաքական գործիչներն են։

Սակայն նրանց հետ անցկացվող մեր երկար հեռուստաերեկոները թերեւս նույնիսկ տանելի լինեին, եթե էկրանին անընդմեջ չտեսնեինք միեւ նույն դեմքերը։ Նրանց տեսնելու եւ առավել եւս նրանց հետ հեռուստաերեկո անցկացնելու այսօրինակ հաճախականությունն արդեն սկսում է մտահոգիչ դառնալ։ Որպես հեռուստադիտող կարող եմ բազմաթիվ օրինակներ մտաբերել, երբ, հեռուստաալիքները փոխելով, հանկարծ պարզել եմ, որ երկու, անգամ երբեմն ալիքով միեւնույն օրը եւ միաժամանակ «նստած» խոսում է միեւնույն մարդը եւ բոլոր ալիքներով նույն մտքերն է արտահայտում՝ առանց դույզն-ինչ զարգացնելու դրանք։

Ի՞նչ է սա նշանակում. որ, բացի անպտուղ զարգացումներով հայաստանյան քաղաքականությունից, զուգելու, մտածելու եւ հետաքրքրվելու այլ նյութ չունե՞նք, թե՞ մեր քաղաքական դաշտն այնքան է «նեղ», որ անընդհատ նույն մարդկանց ենք դիտում։ Ավելի հավանական լինելու դեպքում կարելի է մտավախություն ունենալ, թե Հայաստանում այսօր միայն քաղաքական գործիչներն են մտածում, իսկ մյուսներն այդ ունակությունը կորցրել են։ Թերեւս այն էլ հաշվի առնենք, որ մեր քաղաքական գործիչների ֆիզիկական եւ ֆինանսական «թարմության» ու ինքնագ

գացողության գործակիցն այսօր ավելի բարձր է, քան շարքային քաղաքացիների։ Բնականաբար, արդեն տարիներ ի վեր նրանք խոսում են, իսկ շարքային քաղաքացիները սոսկ համեստաբար լսում, ինչը, որպես միակողմանի երեւույթ, ինքնին հյուծիչ է։

Մամուլի լրագրողների հոգը հեռուստատեսություն էլ ավելի խթանեց վերոհիշյալ միտումը։ Ի վերջո, գոնե լրագրողները պետք է պահպանեն արժեքների ճշմարիտ հարաբերակցությունը՝ այդքան չկարեւորելով եւ ժամանակ ու լսարան չտրամադրելով խոսելու եւ մարդկանց աչքին երեւալու մարմաջով տարված մեր շատ քաղաքական գործիչների, որոնք, իրենց հիմնական գործը թողած եւ հաճախ ասելիք էլ չունենալով, այնուամենայնիվ ինքնագովազդով զբաղվելու պահը չեն կորցնում։ Իսկ լրագրողներս նրանց «չեղած տեղից» սարքում ենք «աստղ» ու հեղինակություն ժողովրդին «մատուցանելով»։ Եվ ասես շղթայական ռեակցիայով հեռուստաընկերությունները «ձայն ձայնի» են տալիս. հենց որ մի հաղորդաշար «հիշում» է որեւէ գործչի, անմիջապես հիշում են եւ մյուսները, ինչի հետեւանքով մեր հեռուստաընկերությունները պարբերաբար եւ միմյանց համընթաց սկսում են հետաքրքրություն ցուցաբերել տվյալ պահին «համահունչ» նույն անձանց հանդեպ։

Եվ ամեն երեկո տարբեր հեռուստաալիքներով իրենց սկիզբն ավետող ազդանշանն են հնչեցնում քաղաքական հաղորդաշարերը, որոնք սովորաբար կառուցվում են նույն, ծեծված հենքին. պարոն այսինչն այսինչ օրն այսինչ միտքն է արտահայտել, հիմա նա կմեկնաբանի իր ասածը, կամ՝ կմեկնաբանեն նրա ասածը եւ այլն... Երկարաշունչ ու աննպատակ այդ հարցազրույցներն, ի դեպ, առաջին հերթին կարիք ունեն բծախնդիր մոնտաժի, որպեսզի գոնե ասելիքն ավելի հստակ դառնա, եզրահանգումը՝ պարզ։ Սակայն քաղաքական այդ զրույցների ենթատեքստն այլ է, քան որոշակի ասելիքը. դրանք թերեւս ավելի շատ ուղղված են ոչ թե անկախ հեռուստալսարանին, այլ՝ ինչ-որ քաղաքական խմբավորումներին կողմ կամ դեմ մարդկանց, ընդ որում՝ ճշմարտությունն ու արդարացի գնահատականի մատուցումը այդ կողմնորոշումներում էական դեր չեն խաղում։ Քաղաքական գործիչները խոսում են՝ երբեմն «քարեր նետելով միմյանց բոստանը», իսկ իրողությունն այն է, որ երեկոյան այդ պարապ զրույցներից ոչինչ դեպի լավը չի փոխվում։ Ծանրացած ականջներով հեռուստալսարանի վիճակը՝ առաջին հերթին։ Ուստեւ անհրաժեշտ է պարզապես չխաչակներել ոմանց ճառելու անհագ մարմաջը։ Ավելի նպատակահարմար կլիներ այդ ընթացքում գործով զբաղվեին։

ԱՆԱՀԻՏ ԲԱԲԱՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Թ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային սարքավորումը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ահաբեկչություն

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Մահափորձ ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի դեմ

Սկիզբը էջ 1

Ձերբակալվածների թվում են ԼՂՀ ՊԲ նախկին հրամանատար Սամվել Բաբայանը եւ նրա եղբայրը՝ Ստեփանակերտի ներկայիս քաղաքապետ Կարեն Բաբայանը: Բոլոր երեք տուժածների կյանքին վտանգ չի սպառնում:

Նախագահ Ա. Ղուկասյանը ոտքերից ստացել է 2 վերք, որոնցից մեկը՝ ծնկից ներքեւ, ոսկորի մեջ, ինչն անհրաժեշտ է դարձրել նրա հետագա վիրահատությունը կատարել Երեւանում: Ինչ վերաբերում է նախագահի թիկնապահ-վարորդ Սերգեյ Սարգսյանին, որն առավել լուրջ վերքեր է ստացել, մյուս տուժածների հետ անմիջապես տեղափոխվել է հիվանդանոց, որտեղ Երեւանից ժամանած նեյրովիրաբույժները վիրահատել են նրան:

ԼՂՀ նախագահի դեմ մահափորձի կապակցությամբ հայտարարությամբ հանդես են եկել հանրապետության խորհրդարանը եւ կառավարությունը, որոնք դատապարտելով այդ ահաբեկչությունը, կոչ են արել ցուցաբերել զսպվածություն:

Ուշագրավ է, որ ԼՂՀ ԱԺ-ի հայտարարության մեջ ահաբեկչական այս գործողությունը գնահատվում է որպես «երկրում բարենորոգումների իրականացման գործընթացի կասեցման եւ հանրապետության մեջ առողջ բարոյահոգեբանական մթնոլորտի հաստատմանը խոչընդոտելու բարբարոսական փորձ»: Հայտնի է, որ վերջին 7–8 ամիսներին ներղարաբաղյան լարվածության մթնոլորտում «բարենորոգումների իրականացմանը» եւ «առողջ բարոյահոգեբանական մթնոլորտի հաստատմանը» խոչընդոտելու մեղադրանքով բազմիցս մատնացույց են արվել Սամվել Բաբայանն ու նրա կողմնակիցները:

Այս կապակցությամբ հարցադնելով Երեւանում ղարաբաղյան իրադարձություններին ու հակամարտ կողմերին քաջածանոթ մի անձնավորության, վերջինս ասաց. «Դա Սյամոյի ոճը չէ, Ղարաբաղում բոլորը գիտեին, որ Սամվել Բաբայանի ու Արկադի Ղուկասյանի հարաբերությունները լարված են, եւ եթե ԼՂՀ նախագահի գլխին նույնիսկ երկրաշարժի հետեւանքով էլ մի աղյուս դիպչեր՝ կասկածն ընկնելու էր Սյամոյի վրա»: Այս տրամաբանությամբ իսկական ոճրագործները շատ մեծ հույս կարող էին ունենալ, թե կասկածը Բաբայանների վրա կընկնի, եւ իրենք խույս կտան պատասխանատվությունից:

Մեր թղթակիցը, արդեն ՀՀ ԱԺ-ում, երեկ հարցումներ արեց խորհրդարանական տարբեր ուժերի ներկայացուցիչների, որոնց կարծիքները շարադրված են կողքի սյունակներում: Մինչ այդ՝ մեկ անգամ եւս շիկացած մթնոլորտում կախված են մնում բազմաթիվ հարցադրումներ. կա՞ որեւէ կապ հոկտեմբերի 27-ի ողբերգության եւ նորագույն այս ահաբեկչության միջեւ, պետական բարձրագույն շրջանակներում չե՞ն զգում, որ ԼՂՀ-ում շուրջ մեկ տարի շարունակվող լարվածությունը կարող էր նման «հանգուցալուծում» ստանալ, մինչդեռ անհրաժեշտ էր առկա հարցերը կարգավորել մեկընդմիշտ, կա՞ որեւէ կապ այս ահաբեկչության եւ առաջիկա մայիսին նախատեսված ԼՂՀ խորհրդարանական ընտրությունների միջեւ, այս դեպքը ի՞նչ ազդեցություն կարող է թողնել ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործընթացի վրա, ինչքանո՞վ կխթանի այս դեպքն Արցախից Հայաստան եւ Հայաստանից դեպի այլուր արտագաղթի ալիքը: Հարցեր, որոնց պատասխանը որոնելու ենք առաջիկա մեր համարներում: Մինչ այդ որոշ ու հստակ է մեկ բան՝ Հայաստանում թե Արցախում մարդկանց ձեռքում կա զենք, որը կրակում է եղբայրասպա՞ն գնդակներ:

Հոկտեմբերի 27-ի ահաբեկչության շարունակությո՞ւնը, թե՞ անձնական հաշվեհարդար

Հայաստանյան կուսակցությունները կարծում են՝ Սամվել Բաբայանը չէր գործի նման ձեռագրով

Մարտի 22-ին, 12:50-ի մերձակայքում ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի մեքենային ուղղված ավտոմատային կրակոցները, որոնցից Արկադի Ղուկասյանը ստացել է ոտքերի վնասվածք, իսկ նրա երկու թիկնապահներն ավելի ծանր հրազենային վերքերով տեղափոխվել են հիվանդանոց, նոր-նոր պարզվող ներքաղաքական երկնակամարում պայթած որոտի եւ կայծակի ազդեցություն գործեցին: Սամվել եւ Կարեն Բաբայանների, ինչպես նաեւ նրանց շուրջ երկու տասնյակ համախոհների ձերբակալությունը՝ իբրեւ կասկածյալների, առավել բորբոքեց իրականությունը: Ազգային ժողովում գրեթե բոլոր կուսակցությունների ներկայացուցիչները մարտի 22-ի արցախյան դեպքերը կապեցին հոկտեմբերի 27-ի հետ: Շրջանառվող վարկածները երեք խմբի էին բաժանվում. ա) արտաքին ուժերի դրդմամբ ծրագրված գործողության շարունակություն, բ) անձնական հարաբերությունների պարզում պատերազմում ընդունված սկզբունքներով եւ գ) ներքաղաքական խմորումների արդյունք՝ հակառակորդին խորհրդարանական ընտրություններից առաջ վերջնականապես չեզոքացնելու. վերջին վարկածի կապակցությամբ պարզաբանենք. ոտքերի հրազենային վնասվածքը Հայաստանում բավական ծանոթ ձեռագիր է, հիշենք Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի անվտանգության ծառայության ղեկավար գեներալ Ռոմեն Ղազարյանի նախադեպը, որի «Ջիպ» ավտոմեքենայի դռան ուղղությամբ կրակել էին, իրազեկ լեզուները հետո պնդեցին, որ Ռոմեն Ղազարյանի մեքենայի վրա ոչ ոք չէր կրակել, այլ դա կազմակերպված էր, ապա՝ գեներալ Արծրուն Մարգարյանի ոտքերի վրա կրակոցները, որը, ինչպես պարզ դարձավ արդեն դատաքննությունից, դարձյալ բեմականացված էր: Այս վարկածի կողմնակիցները հասկանալի պատճառներով չցանկացան հրապարակել իրենց անունները, բայց գրեթե բոլորը հավաստեցին, որ ցանկության դեպքում Արկադի Ղուկասյանին ոչ թե ոտքերից վիրավորել, այլ աշխարհից հեռացնել դժվար չէր լինի: Թեեւ վարչապետ Արամ Սարգսյանն ԱԺ-ին հավաստիացրեց, որ երեկ Արցախում իրավիճակը հանգիստ էր եւ վերահսկելի, սակայն շատերը մտահոգ էին, որ հնարավոր են բախումներ Սամվել Բաբայանին աջակցող «Երկրապահի» եւ Արկադի Ղուկասյանի ստեղծած «Պատերազմի վետերանների միության» անդամների միջեւ՝ կապված առաջին ալիքի զանգվածային ձերբակալությունների հետ: Անգամ Արկադի Ղուկասյանին Հայաստան տեղափոխելը մեկնաբանում էին ոչ այնքան առողջական խնդիրներով, որքան՝ ուղղակի անվտանգության: Հայաստանից Ստեփանակերտ մեկնած բժիշկների խումբը, առողջապահության եւ սոցապ նախարար Արարատ Մկրտչյանի հավաստմամբ, տեղում համապատասխան բուժօգնություն ցույց էր տվել:

«Ազգը» դիմեց «Իրավունք եւ միաբանություն» խմբակցության երկու գործիչներին՝ Արտաշես Գեղամյանին եւ Հրանտ Խաչատրյանին՝ մեկնաբանելու տեղի ունեցածը: Արտաշես Գեղամյանը բավականաչափ զգուշավոր էր. «Հարց է ծագում՝ ո՞ւմ է ձեռնտու ապակայունացումը լինի Հայաստանում, թե Ղարաբաղում, արդեն քանիցս, երբ հանրապետությունում միտումներ են նկատվում վիճակի կայունացման, ապա անպայմանորեն նմանատիպ մի փորձանք է գալիս ժողովրդի գլխին: Ո՞վ կարող է վախենալ կայունությունից, օրենքի գերակայության համար պայմանների ստեղծումից, հավանաբար այն ուժերը, որոնք լուրջ խնդիրներ ունեն քրեական, քաղաքացիական օրենսգրքի հետ: Ձեռագիրը թերեւս հոկտեմբերի 27-ի հետ նույնն է, որովհետեւ եւ Արցախում, եւ Հայաստանում վիճակը ապակայունացվում է, բայց չշտապենք»: Հրանտ Խաչատրյանը տեղի ունեցածը գնահատեց ԼՂՀ հարցի լուծման եւ մեր տարածաշրջանում տարբեր պետությունների ունեցած շահերի տիրույթում. «Երեւի ոմանց դուր չի գալիս, որ Հայաստանը տարածաշրջանում ամենաապահով երկրներից մեկն էր, թեեւ քաղաքական մեծ լարումներ կային, բայց ահաբեկչական գործողություններ չէին լինում: Հավանաբար շարունակվում է հոկտեմբերի 27-ի գիծը: Ցավոք, պետք է նկատեմ, որ հոկտեմբերի 27-ի բացահայտումը գտնվում է դեռեւս տարակուսանքների փուլում: Պետք է կոչ անել բոլոր ուժերին, որ կենտրոնացնեն իրենց ուշադրությունը ազգային անվտանգության խնդիրների վրա: Օր առաջ մենք պետք է վստահ լինենք մեր անվտանգության ծառայությունների, ՆԳՆ-ի եւ ընդհանրապես պետական համակարգի նկատմամբ, որպեսզի որեւէ մեկին չհաջողվի նմանատիպ սադրանքներով ապակայունացնել իրավիճակը: Քննությունը ցույց կտա՝ ներքին ուժերի գո՞րծն է սա, թե՞ ներքին ուժերը գործակցել են արտաքին ուժերի հետ: Բայց անկեղծ լինենք, որ արտաքին ուժերը փորձում են ազդել մեր տարածաշրջանում: Ես որեւէ նորություն ասած չեմ լինի, եթե նշեմ, որ ինչպես մեր թշնամիները, այնպես էլ մեր բարեկամներն ունեն գաղտնի ծառայություններ, որոնք ամբողջ աշխարհում նման գործողություններ են իրականացնում: Եվ պետք է կամ միամիտ լինել, կամ հիմար՝ մտածելու, թե նրանք ամբողջ աշխարհում ահաբեկչական գործողություններ կատարում են, բայց Հայաստանում՝ ոչ: Առավել եւս, եթե Հայաստանի պետական կառույցները ի վիճակի չեն դիմագրավելու: Սակայն այսօր մատնանշել որեւէ երկիր նորից կամ միամտություն է, կամ հիմարություն: Լուրջ մասնագիտական քննության կարոտ է կատարվածը, քաղաքական բացատրությունները կարող են լինել շատ, նաեւ անհավանական, բայց վերջնական գնահատական պետք է տանք դատախազական մարմինների պրոֆեսիոնալ աշխատանքներին»:

Ղարաբաղի հարցը եւ երրորդ ուժերը

«Միասնություն» խմբակցության ղեկավար Անդրանիկ Մարգարյանը կատարվածը գնահատեց եւ ներքաղաքական, եւ արտաքին քաղաքական զուգահեռներով: Լեռնային Ղարաբաղում սպասվում են ԱԺ ընտրություններ, Սամվել Բաբայանը նոր էր գրանցել իր կուսակցությունը: Նրա եւ ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանի հարաբերությունների լարվածությունը բոլորին է հայտնի, եւ ակնհայտ էր, որ նրանց միջեւ սպասվում էր պայքար խորհրդարանական տեղերի համար: Հենց այս պատճառով ակնհայտ է, որ Սամվել Բաբայանը, Արկադի Ղուկասյանի հետ որեւէ բան պարզելու դեպքում պետք է դառնար առաջին կասկածյալն ու թիրախը: Մեր այն հարցին, թե անգամ պարզունակ դետեկտիվներում նման ձեռագրով չե՞ն գործում, Անդրանիկ Մարգարյանն արձագանքեց. «Համաձայն եմ ձեզ հետ, այսօր պետք չէ որեւէ մեկին մեղադրել, եթե վեճեր են եղել, ապա բնավ պարտադիր չէ, որ հետեւանքն այսպիսին լիներ: Սա կարող է լինել 3-րդ, 4-րդ ուժերի գործ: Արցախում մինչեւ ամառ Մինսկի համանախագահների նոր առաջարկներն էին սպասվում, մոտ ժամանակներս Հայաստանի նախագահը եւ Ադրբեջանի նախագահը պետք է հանդիպեին... Շատ պատահականություններ են զուգադիպում, եւ մահափորձին կարելի է տալ քաղաքական գնահատական, քան այն համարել ներքին հարցերի հետեւանք: Հուսով եմ, որ շուտով իրավիճակը կհստակեցվի, եւ եթե չլինեն ապացույցներ, Սամվել Բաբայանին բաց կթողնեն, Սամվել Բաբայանը պատահական մարդ չէ, նա նույնքան շահագրգռված է Արցախի հարցի լուծմամբ, որքան Արկադի Ղուկասյանը, որքան մենք»: Հոկտեմբերի 27-ի դեպքերից հետո Արկադի Ղուկասյանի ահաբեկչությունը Անդրանիկ Մարգարյանը բնորոշեց իբրեւ Հայաստանում կատարված պետական հեղաշրջման տրամաբանական շարունակություն, որը շղթայական ռեակցիայով տարածվեց Արցախում, ապա նորից կարող է տեղափոխել Հայաստան՝ ծնունդ տալով հոգեբանական ահաբեկչության՝ ձեւավորելով մտայնություն, թե ահաբեկչությամբ կարելի է լուծել քաղաքական խնդիրներ: Անդրանիկ Մարգարյանը տնտեսական հաշվեհարդարի վարկածը հավանական չհամարեց, պնդելով, թե մեծ քաղաքականությունը եւ տնտեսությունը փոխկապակցված են: Այն հարցին, թե ովքեր կարող են Կովկասում ահաբեկչություն հրահրել, ասաց. «Բոլոր ուժերը, ովքեր այստեղ ունեն շահեր»: ՀԺԿ քաղաքական խորհրդի անդամ եւ ԱԺ փոխխոսնակ Գագիկ Ասլանյանը համաձայն էր իր գործընկերոջ հետ: Այս իրադարձությունները ոչ միայն բացասաբար կանդրադառնան մեր երկրի կայունության եւ վարկանիշի վրա, այլեւ առավել խոցելի կդարձնեն մեզ տարածաշրջանում ընթացող գործընթացների առումով: Նման դեպքում չափազանց վտանգավոր է առաջնորդվել առաջին մղումներով եւ պարզունակ մոտիվներով: ԱԺՄ նախագահ Վազգեն Մանուկյանը չցանկացավ առայժմ որեւէ կապ տեսնել մեր տարածաշրջանում ընթացող գործընթացների եւ Հայաստանում ու Արցախում սկսված ահաբեկչական դեպքերի միջեւ, միայն մատնանշեց, որ վերջին տարիների ընթացքում նման դեպքերը հաճախացել են, եւ չբացահայտվող հանցագործությունները ծնունդ են տալիս նոր դեպքերի:

ՆԱՐԻՆԵ ԴՈՒԼԱՐՅԱՆ

Այլ կարծիքներ ԼՂՀ-ում կատարված ահաբեկչության վերաբերյալ

Համայակ Հովհաննիսյան (ՀԺԿ-ի քաղաքական քարտուղար)

– Ի՞նչ որակում կտայիք ԼՂՀ-ում կատարված ահաբեկչությանը:

– Իհարկե, շատ մտահոգիչ է, որ այն ուժերը, որոնք փորձեցին ապակայունացնել վերջին ամիսներին Հայաստանում իրավիճակը, այսօր փորձում են իրենց նպատակներին հասնել ԼՂՀ-ում լարվածություն ստեղծելու միջոցով: Ես համոզված եմ, որ մեր հայորդիներից ոչ մեկը, ովքեր պաշտպանել են ԼՂ-ն այս տարիներին, չէին կարող նման հանցագործ քայլի դիմել: Դա արել են այն ուժերը, որոնք փորձում են իշխանության հարց լուծել, հերթական անգամ մեր հայաստանյան պրոբլեմները լուծել ԼՂՀ-ի հաշվին:

– Կատարված ահաբեկչությունը հոկտեմբերի 27-ի շարունակությո՞ւնն է:

– Կատարվածը ոչ միայն հոկտեմբերի 27-ի, այլ հետագա ամիսների լարվածության, Հայաստանում իրավիճակը ապակայունացնելու շարունակությունն է: Նրանց՝ որոշակի ուժերի, չհաջողվեց քաոսային իրավիճակ ստեղծել, դրանով իսկ փորձում էին վերադառնալ իշխանության:

Արշակ Սադոյան

– Ուղղակի ողբերգական դեպքերի շարունակություն: Համոզված եմ, ինչպես ժողովրդական առածն է ասում. «Մեկի պոչը մյուսի տակն է»: Ուղղակիորեն կապ կա, ամբողջություններ կան այս ողբերգական շղթայի մեջ, նկատի ունեմ նաեւ սպանությունների այն շրջանը մինչեւ հոկտեմբերի 27-ը եւ այլն, այս բոլորը, բնական է, մեկը մեկի հետ կապված է: Եվ այն բարոյահոգեբանական մթնոլորտը, անպատժելիությունը որոշ տարրերի համար իրենց հոր բոստանն է դարձել, եւ ինչպես ուզեն ու ինչ ուզեն՝ կանեն:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

Բանը որ չգիտեք, ինչո՞ւ եք գրում, պարոն Արամ Մայիլյան

«Ազգ» թերթի մարտի 10-ի համարում դուք բունդ հակառուսական հոդված եք հրապարակել «Ահա Կովկասն իմ ոտքի տակ...» վերնագրով։ Ես չեմ կարողանում հասկանալ, թե թերթն ինչո՞ւ է տպագրել այդ հակապատմական հոդվածը՝ թեկուզեւ բանավիճելու հրավերով «... ակնկալում ենք լուրջ եւ հիմնավոր արձագանքներ»։

Ահա ձեզ իմ արձագանքը, համեցեք։ Ես այդ ծավալուն հոդվածի վերջին կանդրադառնամ, միայն վերջին տողերին։ Ամբողջ հոդվածում հմտորեն զարգացնելով այն միտքը, թե ինչ սոսկալի աղետներ կարող է բերել ռուսական կողմնորոշումը հայ ժողովրդի գլխին, դուք ձեր հոդվածն ավարտում եք կծու հեգնանքով. «Այստեղ «օգնության» կհասնի ամենափրկիչ Ռուսաստանն ու «կփրկի» հայերի արյան գնով պահված հողերը։ Կխաղաղվեն բոլորը։ Կկրկնվի պատմական փուլը։ Ռուս պոետը կգրի. «Ահա Կովկասն իմ ոտքի տակ...», իսկ հայ գրողը՝ «Օրհնվի էն սհաթը...»։

Դուք ո՞ւմ եք հեգնում, պարոն Մայիլյան, հասկանո՞ւմ եք, թե՞ չէ։ Ալեքսանդր Պուշկինին եւ Խաչատուր Աբովյանին։ Ինչպե՞ս եք համարձակվում, ի՞նչ իրավունքով՝ առանց իմանալու, թե ինչն ինչոց է։

Դուք գիտեք, որ Պուշկինը չի գրել «Ահա Կովկասն իմ ոտքի տակ» տողը, այլ գրել է՝ «Кавказ подо мною», այսինքն ոչ թե «ոտքի տակ»՝ իբրեւ նվաճող, այլ որ ինքը լեռան գագաթին է՝ «իրենից ցած»։ Մի սքանչելի բնանկարային բանաստեղծություն է «Կովկասը», որ եթե ունեցել է քաղաքական բովանդակություն, ապա ճիշտ եւ ճիշտ ձեր մտքին հակառակ իմաստով՝ ի նպաստ բռնության դեմ պայքարող կովկասյան ցեղերի։ Բանաստեղծությունն ավարտող այդ վերջին քառատողը հեղինակը չի հրապարակել գուցե գրաքննչական նկատառումով։ Ահա այդ քառատողը՝

Так буйную вольность законы теснят,
Так дикое племя под властью тоскует,
Так ныне безмолвный Кавказ негодует,
Так чуждые силы его тяготят...

Դուք գիտե՞ք, որ բռնակալությանը հակադրվող պոետին դարձրել եք բռնակալության ջատագով։ Գրել եք չիմանալով։ Որ չգիտեք, ինչո՞ւ եք գրում։

Դուք առանց քաշվելու, առանց պատկառելու Խաչատուր Աբովյանին էլ հեգնում եք։ Մի առ մի նկարագրելով, թե հայ ժողովուրդը ի՞նչ տառապանքներ է քաշել պարսկական լծի տակ, յուզբաշիների, խաների ու ֆառաշների ձեռքից, ինչքան ավեր ու արյուն է տեսել՝ Աբովյանը ռուսական զորքերի մուտքը Երեւան համարում է փրկություն, մի երկնային պարգեւ։ Եվ գրում է իբրեւ աղոթք եւ օրհներգություն. «Օրհնվի՛ էն սհաթը, որ ռուսի օրհնած ոտը Հայոց լիս աշխարհը մտավ ու ղզլբաշի անիծած, չար շունչը մեր երկրիցը հալածեց։ Քանի որ մեր բերնումը շունչ կա, պետք է գիշեր-ցերեկ մեր քաշած օրերը մտքներս բերենք ու ռուսի երեսը տեսնելիս երեսներս խաչ հանենք, Աստծուն փառք տանք, որ մեր աղոթքը լսեց, մեզ ռուս թագավորի հզոր, աստվածահաստատ ձեռի տակը բերեց»։

Ասացեք, խնդրեմ, ինչո՞ւ պիտի օրհնված չլինի «էն սհաթը», որ հայոց բազմաչարչար պատմության պանծալի էջն է։ Երեւանի առման ճակատամարտը շահելով, գեներալ Պասկեւիչի առաջնորդությամբ առաջինը Երեւան են մտել աքսորյալ դեկաբրիստների հավաքական գունդը, ապա ուրիշ զորագնդեր, Թիֆլիսի հայերի ուղարկած վեց ջոկատները, ղարաբաղցիների ուղարկած հեծյալ գունդը։ Երեւանի բերդը պաշարելու եւ գրավելու ծրագիրը կազմել էր դեկաբրիստ Պուշչինը, գրավումին մասնակից է եղել Գրիբոյեդովը։ Երեւանցիները ռուսաց զորքերին եւ հայոց կամավորներին ընդունել են ցնծությամբ։ Օրեր է տեւել հաղթանակի տոնակատարությունը։ Եվ այսպես արեւելահայոց պատմությունը մտավ մի նոր շրջափուլ։

Ինչո՞ւ պիտի Աբովյանը չփառաբաներ «էն սհաթը», որ դուք հեգնում եք, պարոն։ Աներախտությունը պատմության հանդեպ նույնքան այպանելի է, որքան թափված արյան ուրացումը։ «Վերք Հայաստանի» վեպը սրբություն է հայ ժողովրդի համար եւ այդ սրբության հեգնանքը՝ սրբապղծություն։

Գիտե՞ք, որ եթե 1827-ի հոկտեմբերի 1-ին գրավված չլիներ Երեւան քաղաքն իր շրջակայքով, այսօրվա Երեւանն էլ չէր լինի եւ դուք Հայաստանի մայրաքաղաքում նստած նման բաներ չէիք գրի։

Եթե գիտեք ու գրում եք՝ տխուր, ամոթալի բան է։ Եթե չգիտեք՝ ինչո՞ւ եք գրում։ Գիտե՞ք, որ հին լատինները ասում էին՝ չիմանալը կռվան չէ, օտար բառով ասած՝ արգումենտ չէ։

Չգիտեի՞ք։ Ուրեմն, դա էլ իմացեք։

ԼԵՒՈՆ ՀԱԽՎԵՐԴՅԱՆ

Արդարության հասնելու արգահատելի ռազմավարություն

Ո՞վ է լինելու հաջորդը

«Ազգ» օրաթերթի այս տարվա մարտի 1-ի համարում հրապարակվել է Գարեգին Ազիզյանի նամակը, որը յուրօրինակ ամբաստանագիր է նամակի հեղինակին հետաքրքրող վեճի վերաբերյալ իրենց վերաբերմունքն արտահայտած բոլոր նրանց հասցեին, ովքեր չեն ընդունել Գ. Ազիզյանի կարծիքը։ Նրա զայրույթի եւ ատելության մաղձը թափվել է նաեւ տողերիս հեղինակի վրա։ Խախտելով կիրթ խոսքի սահմանները՝ նա ինձ այսպես է ներկայացնում. «Այստեղ էին հավաքված լրագրողներ եւ «Կանայք հայոց աշխարհի» կազմակերպության նախագահ՝ Ժաննա անունով մեկը, որը կոկորդ պատռելով բղավում էր, որ ինքն այս հարցն այդպես չի թողնի, քննության կառնի եւ կբեկանի վճիռը»։

Ես այս գործին առնչվել եմ որպես կանանց կազմակերպության ղեկավար, քանի որ հակառակ կողմի դիմում-բողոքին ընթացք տալու նպատակ եմ ունեցել։ Եվ իրականում համոզված եմ, որ խնդրո առարկա վեճի լուծումը պահանջում է խորը եւ համակողմանի ուսումնասիրություն. առկա դատական ակտերում հաշվի չեն առնված փաստաթղթերի մի շարք կեղծումներ եւ հակասական արտացոլումներ։ Դատական ակտերի հարկադիր կատարման վարչության աշխատակիցների՝ դեպքի վայր գալու օրը ներկա ենք եղել ինչպես ես, այնպես էլ բազմաթիվ լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներ։ Մեր նպատակը եղել է թույլ չտալ, որ ուժի գործադրումով մարդիկ իրենց տնից փողոց շպրտվեն, մինչեւ կկայանա արդարացի եւ տրամաբանական որոշումը։ Մինչդեռ Գ. Ազիզյանը մեզ համարում է իր թշնամիները եւ բառեր չի խնայում ներկաներիս վիրավորելու համար։

Ինձ համար արդեն հայտնի է, որ օրինական ճանապարհով իր ցանկացածը ձեռք բերել չկարողանալով, Գ. Ազիզյանը միջոց է դարձրել վեճի հետ առնչվող պաշտոնական անձանց նկատմամբ հերյուրանքներ եւ վիրավորանքներ հրապարակելը թերթերում։

Հարգարժան պարոն խմբագիր, «Ազգը» դարձավ հերթական թերթը, որ առանց խորանալու բուն վեճի կողմերի մեջ, տեղ է տվել նրա մտացածին ենթադրություններին եւ այլոց հասցեին վիրավորական արտահայտություններին։ Արդեն երկու տարի է, որ մրցակից կողմին բարոյապես թուլացնելու նպատակով Գ. Ազիզյանը դիմում է հրապարակային ամբաստանության եւ անձնական մեղադրանքների։ Մեզ հետ կատարվածը նրա ռազմավարության շարունակությունն է։

Հարգանքներով

ԺԱՆՆԱ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ,
«Կանայք հայոց աշխարհի» կազմակերպության նախագահ

Ջա՜ն, լոտոյի երկիր... Հայաստան

Ի սեր Աստծո, կանգ առեք, որովհետեւ արդեն իսկ անբարո է օսլայախեղդ ու վիտամինազուրկ բնակչության այդչափ ու այդկերպ լոտոյի տենդի մեջ խեղդահեղելը։ Պղտոր ջրում «ձուկ» բռնելը որքան հեշտ, նույնքան էլ տմարդի է։ Այդ «ձկանը» հորդորվեց տոկալ՝ ո՞նց է տոկում, հորդորվեց անցումային կոչվող ահավորությանը ըմբռնումով մոտենալ՝ առ այսօր ըմբռնում է, սակագնային սարդոստայնում ու հացի խնդրի անելք լաբիրինթոսում անմռունչ խարխափում է։ Հիմա էլ դո՞ւք։ Հեռուստաէկրաններով հաճախելուց հետո հիմա էլ լոտոյի ճահճո՞ւմ եք ընկղմում։ Տնաշեններ, մեկը, երկուսը, երեքը հասկացանք, բայց հետո ужас-ի պես չանչավորվեցիք ու անարգել մտրակեցիք եթերը, էլ անվերջանալի թվացող շոու-անհամություններ, էլ շահած երջանիկների ծննդավայրերի ու կենսագրական մանրամասների հրապարակայնացում, էլ երբեմնի արհեստավարժների փեսակավարժեցում... ինքնածաղրումի տարափ, էլ... Այդքան ու այդչափ էժանացո՞ւմ։ Այս անմարդկային մարաթոնը տեր չունի՞, թե՝ տես ունի։ Բայց ո՞ւմ հաշվին, եղբայրք (մոռացա՝ քույրիկ էլ կա). նրա՞նց, որ սոված հասնում են լոտոների վաճառքի կետեր եւ ներքնակների տակ փայփայած վերջին գրոշներով «հո՞ւյս» են գնում։ Ինչո՞ւ հրապարակայնության «ջատագովները» մի փոքրիկ սյուժե էլ չեն պատրաստում անհաջողակների հոծ բազմության մասին, որոնց՝ շաքարավազ, հաց դառնալ չհասցրած գումարներով մի քանիսի բախտը ժպտում է։ Իսկ նյարդ խուզող, լուսանք կորզող լոտոգովազդնե՞րը. առավել էժանագին բան դժվար է երեւակայել։ Հետաքրքիր է, լոտոհամաճարակի այս տիեզերական տեմպի դեմքում առաջիկայում գուցե, նորությունների համար ժամանակ կմնա՞, թե՞ մորեխի պես լոտոն կխժռի եթերը։ Խեղճ մարդեր, երբեւէ մի լոտոյի տրամադրվող եթերաժամի պատիվը չունեցան։ Ինչեւէ։

Դե, եթե լոտո միայն ազգովին, եթե լոտո 15 տեսակներից ոչ պակաս, եթե լոտո էլ ի՞նչ արվեստ, ի՞նչ մշակույթ, ի՞նչ մարդ ու մայրաքաղաք։ Մի՞թե չանկախացանք, որ ինչ ուզենք՝ անենք։ Ջա՜ն, լոտոյի երկիր... Հայաստան։

ԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ,
Փարիզ

ԱՐԵՎԵԼԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

Արշակ Փոլադյան դիվանագետ գիտնականը

Առաջիկա ապրիլի 2-ին որպես Արաբական էմիրություններում ՀՀ հավատարմատար իր նոր աշխատանքի վայր՝ Դուբայ կմեկնի մինչեւ վերջերս ՀՀ արտաքին գործերի նախարարի՝ Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքի երկրների հարցերով խորհրդական Արշակ Փոլադյանը։

Ա. Փոլադյանը ծնվել է Սիրիայի Ռաս-ուլ-Այնի շրջանում՝ Սասունից բռնագաղթած հայ ընտանիքում։ Ավարտել է տեղի արաբական միջնակարգ դպրոցը։ 1964-ին ընտանյոք տեղափոխվել է Երեւան, ուր 1972 թ. ավարտել է հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտի պատմաաշխարհագրական ֆակուլտետը։ Մասնագիտացումը 1979–81 թթ. անցկացրել է ԽՍՀՄ արեւելագիտության ինստիտուտի լենինգրադյան բաժանմունքում՝ միջնադարի արաբական աղբյուրագիտության բնագավառում։ 1967 թ.-ից աշխատում է ՀՀ ԳԱԱ արեւելագիտության ինստիտուտում։ 90-ական թթ. սկզբից համատեղության կարգով աշխատում է ԵՊՀ արաբագիտության ամբիոնում, ՀՀ ԱԳՆ համակարգում եւ «Հրաչյա Աճառյան» համալսարանում։ 1994 թ. պաշտպանել է թեկնածուական, 1996 թ.՝ դոկտորական ատենախոսություններ։ Արժանացել է պրոֆեսորի գիտական կոչումին ու արտակարգ դեսպանորդի եւ լիազոր նախարարի դիվանագիտական աստիճանին։ ՀՀ նախագահի հրամանագրով Ա. Փոլադյանը վերջերս նշանակվել է Արաբական Միացյալ էմիրություններում ՀՀ գործերի հավատարմատար, համատեղության կարգով՝ Արաբական ծոցի տարածաշրջանում ՀՀ դիվանագիտական առաքելության ղեկավար (վերջին երկու ներկայացուցչությունները նոր են ստեղծվել)։

Ուրախալի է, որ դիվանագիտական ու դասախոսական գործունեությանը զուգահեռ, Ա. Փոլադյանը կարողանում է ժամանակ գտնել իր գիտական հետազոտությունների համար եւ հանդես գալ գիտական հիմնարար հոդվածներով ու մենագրություններով։ Նրա ուսումնասիրությունների կենտրոնական թեմաներն են արաբական միջնադարյան սկզբնաղբյուրները, արաբական խալիֆայության եւ հպատակ ժողովուրդների, մասնավորապես քրդերի պատմությունը։

Նրա աշխատությունները լույս են տեսել հայերեն, ռուսերեն, արաբերեն, անգլերեն եւ թուրքերեն լեզուներով ու ըստ արժանվույն գնահատվել հայ եւ օտար արեւելագետների կողմից։

Անցյալ տարվա վերջին Երեւանի «Զանգակ-97» հրատարակչությունում լույս տեսավ հայ արեւելագետ-գիտնականի մի շատ հետաքրքրական աշխատությունը՝ «Քրդերը Աբբասյան խալիֆայության ժամանակաշրջանում (X–XI դդ.)» խորագրով, որը հեղինակի դոկտորական ատենախոսության լրամշակումն է։ Սա համաշխարհային արեւելագիտության մեջ քիչ ուսումնասիրված խնդիրներից է։ Ի պատիվ հեղինակի, պետք ասել, որ նա կարողացել է ոչ միայն լույս սփռել այս հարցի վրա, այլեւ հանգամանորեն ներկայացնել ու վերլուծել 10–11-րդ դդ. քրդական ցեղերի տեղաշարժերը, քրդական եւ մահմեդական դինաստիաների, ինչպես նաեւ վերջիններիս ու Բյուզանդական կայսրության եւ սելջուկ թուրքերի փոխհարաբերությունները, քննարկել նյութի հետ առնչված մի քանի հիմնահարցեր։

Ինչպես նշված է գրքի առաջաբանում, 10–11-րդ դդ. «քրդերի պատմության թերեւս ամենահետաքրքրական փուլերից մեկն է», երբ նրանք զանգվածաբար ընդունեցին իսլամը։ Հայերիս համար քրդերի այս ժամանակաշրջանի պատմությունն առանձնահատուկ կարեւորություն է ներկայացնում մասնավորապես այն առումով, որ հենց այս դարերում քրդական ցեղերն առաջին անգամ թափանցեցին Հայկական լեռնաշխարհ ու հաստատվեցին այնտեղ՝ այսօր այն համարելով իրենց... հայրենիքը, մինչ քրդական հայրենիքն սկսվում է պատմական Հայաստանի հարավ-արեւելքում։

Արշակ Փոլադյանի մենագրությունը բաղկացած է առաջաբանից, հինգ գլուխներից, եզրակացությունից, ռուսերեն ու անգլերեն ամփոփումներից, օգտագործված գրականության ցանկից եւ չորս ցանկերից (անձնանուններ, տեղանուններ, ցեղանուններ, առարկայացանկ)։

Առաջաբանում հեղինակը ներկայացնում է իր ուսումնասիրության կարեւորությունն ու արդիականությունը։ Այն կարեւոր է ոչ միայն քրդերի պատմության քիչ հայտնի ժամանակաշրջանի վրա լույս սփռելու տեսանկյունից, «այլեւ Մերձավորարեւելյան մի շարք երկրներում արդի քրդական հիմնախնդիրն օբյեկտիվորեն գնահատելու եւ դրա պատմական արմատները լուսաբանելու տեսակետից նույնպես» (էջ 8)։ Ապա նա գրում է թեմայի՝ հայոց համար ունեցած նշանակության մասին. «Ժամանակակից քուրդ մտավորականությունը, խեղաթյուրելով պատմական իրողությունները, ակտիվ քարոզչություն է ծավալել՝ փորձելով Արեւմտյան Հայաստանը դիտարկել իբրեւ քրդական էթնոսի ձեւավորման բնօրրան՝ քրդերի պատմական հայրենիք։ Նման քարոզչության սնանկությունը ցույց տալու, պատմական իրողությունը փաստելու հանգամանքներն իրենց հերթին ներկա թեմայի ընտրությունն ավելի այժմեական են դարձնում (էջ 8)։

Աշխատության առաջին գլխում Արշակ Փոլադյանը ներկայացնում է թեմայի աղբյուրների եւ գիտական գրականության տեսությունը՝ շարադրելով իր տեսակետները դրանց մասին։ Թե ինչպիսի հսկայական գրականություն եւ սկզբնաղբյուրներ կան թեմայի մասին, բավարար է ասել, որ նրանց ցանկը գրքի վերջում զբաղեցնում է 19 էջ։

Այնուհետեւ, առանձին գլուխներով, հեղինակը գրում է Աբբասյան խալիֆայությունում քրդական ցեղերի տեղաբաշխման, Ջիբալի (Իրանի արեւմտյան տարածաշրջան), Մոսուլի մարզում եւ Վերին Միջագետքում (Հայկական Միջագետք) քրդական իշխանությունների ու նրանց եւ մեծ սելջուկների փոխհարաբերությունների մասին։ Առանձին ներկայացված են այս տարածաշրջանում գոյություն ունեցած Հասանվայհիների, Աննազյանների ու Մարվանյանների քրդական իշխանական դինաստիաների գործունեությունը եւ հարաբերությունները հարեւանների, մասնավորապես իրանական բույիների եւ դայլամիների, Աբբասյան խալիֆաների եւ Բյուզանդական կայսրության հետ։ Հատկապես Մարվանյանների դեպքում, բազմաթիվ իրադարձություններ առնչվում են հայոց, հատկապես Անիի Բագրատունիների հետ։

Հեղինակին հաջողվել է կատարել իր հիմնական խնդիրը՝ գիտական շրջանառության մեջ դնել եւ համակարգված վերլուծության ենթարկել քրդերի միջնադարյան պատմության վերաբերյալ տարաբնույթ սկզբնաղբյուրների հաղորդումները, պարզաբանել քուրդ ժողովրդի կյանքում շրջադարձային երկու կարեւորագույն իրադարձությունների՝ իսլամի զանգվածային ընդունման եւ Իրանական սարահարթից Հայկական լեռնաշխարհ տեղաշարժերի հետ կապված մի շարք հիմնահարցեր՝ նոր խոսք ասելով այս մասին։ Արեւելագիտության ու բյուզանդագիտության համար հատուկ կարեւորություն է ներկայացնում Արշակ Փոլադյանի կողմից Մարվանյանների եւ Բյուզանդական կայսրության հարաբերությունների խոր ուսումնասիրությունը, որն առ այսօր չէր կատարվել։

Արշակ Փոլադյանի «Քրդերը Աբբասյան խալիֆայության ժամանակաշրջանում (XIXI դդ.)» աշխատությունը հեղինակի համար մշտական տեղ է ապահովում հայկական արեւելագիտության, մասնավորապես քրդագիտության մեջ։

Մեզ մնում է գիտնական-դիվանագետին հաջողություն մաղթել իր արտասահմանյան առաքելության մեջ եւ հույս հայտնել, որ այդ ծանր աշխատանքը նրան չի խոչընդոտի շարունակելու գիտական բեղուն գործունեությունը։

ԳԵՎՈՐԳ ՅԱԶԸՃՅԱՆ

միջազգային

Մարտի 8-ին Անկարայում նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը զինվորական բարձրագույն ակադեմիայի հրամանատարության առջեւ ելույթ է ունեցել: Նրա ելույթը նվիրված էր աշխարհի քաղաքական իրավիճակի վերլուծությանը: Նա իր ելույթում բացառել է Թուրքիայի կողմից պանթուրքիստական քաղաքականության իրագործումը, բացառելով հանդերձ խաղաղության հաստատումը ինչպես

1993 թ. ապրիլի 6-ի համարին, որտեղ թերթի քաղաքական մեկնաբան Քուրբան Ֆիշեքը նշում է, թե ԼՂՀ պաշտպանական բանակի առաջխաղացումը դեպի Ֆիզուլի ինչպես է հավասարակշռությունից հանել Դեմիրելին, եւ նա զայրացած հանդիմանել է հայերին. «Իրենց կերակրող ձեռքն են կծում»: Ֆիշեքի վկայությամբ, Դեմիրելը ուզում էր ասել «շները», բայց զսպվածություն է հանդես բերում եւ ավելաց-

հայտնում, բայց ներդնելով իր ավանդը երկարատեւ շրջափակման միջոցով մեր հանրապետությունը քայքայելու Թուրքիայի պետական ծրագրում, ակամա հանգում է այն նույն եզրակացության, ինչ 20-րդ դարի սկզբին Ակչուրան էր հանգել:

Հարցը, սակայն, սոսկ թուրքերին ադրբեջանցիներից տարանջատելը չէ, այլ Անդրկովկասը Ռուսաստանից տարանջատելու ամերիկյան ծրագրերն են ու դրանց ծառայելու պար-

լեզու ժողովուրդներին միավորելու տրամաբանությանը, ուստի դրա չեզոքացումը Թուրքիայի համար հրամայական է դառնում: Նման մոտեցման դեպքում Հայաստանը անխուսափելիորեն վեր է ածվում «անիծյալ սեպի»: Այսպիսով, նրա քայքայումը, որպես առաջնային խնդիր, հայտնվում է Անկարայի օրակարգում:

Հայկական պետությունը քայքայելու Թուրքիայի պետական ծրագիրը

ԴԵՄԻՐԵԼԻ ԵԼՈՒՅԹԻՑ ՀԵՏՈ

Հայատյացությունը դեռ պանթուրքիզմ չէ, բայց պանթուրքիզմին բնորոշ հատկանիշ է

Մերձավոր Արեւելքում, այնպես էլ Կովկասում ու Բալկաններում առանց թուրքական պետության մասնակցության: Այնուհետեւ Դեմիրելը գրոհի է անցել հայերի եւ Հայաստանի դեմ, ապա իր գրոհն արդարացնելու մղումով ավելացրել. «Հայաստանին մենք բարեկամության ձեռք երկարեցինք, սակայն հայերը տակավին ոդիսականների ետեւից են վազում սխալի ետեւից, ցեղասպանության մասին պնդումներ ունեն»:

Գրոհը որպես հայատյացության դրսեւորում, միանգամայն տրամաբանական է Դեմիրելի պարագայում: Որտեղից հասկանալի դառնա «բարեկամության ձեռք մեկնելու» նրա տրամաբանությունը, ասենք խոսքը 1992 եվրամիության հատկացրած հացահատիկը Թուրքիայի տարածքով 300 հազար դոլարի դիմաց Հայաստան փոխադրելու մասին է, որը Դեմիրելը մեծապես շահարկում է: Երբ խնդրո առարկան հայերի նկատմամբ բարեկամությունն է, ապա Դեմիրելը գրոհի անցնելուց բացի անցնում է նաեւ սանձարձակության տեսանելի եւ անտեսանելի բոլոր սահմանները: Դրանում համոզվելու համար կարելի է անդրադառնալ «Հյուրիեթի» նում. «Ապերախտին հաց չեն տալիս, անծրեւոտ օրերին նրանց ջուրն անգամ ափսոս է»:

Ինչ խոսք, հայատյացությունը դեռ պանթուրքիզմ չէ, բայց պանթուրքիզմին բնորոշ հատկանիշ է: Դեմիրելի համար ոչ պակաս բնորոշ պետք է համարել «անիծված սեպ» արտահայտությունը, որ սկսած 1992 թ. նա օգտագործում է Հայաստանը բնութագրելիս: Հասկանալի է, որ պանթուրքիզմի հիմնադիր Յուսուֆ Ակչուրան էլ Հայաստանը նույնացնում էր յուրատեսակ թմբի հետ: 1920 թ. հունվարի 29-ին Ակչուրան Ստամբուլի համալսարանի ամբիոնից դիմելով ներկաներին, միանշանակ ասում էր. «Պետք է ոչնչացնել Հայաստանը, որին դաշնակիցներն ուզում են իբրեւ թումբ կանգնեցնել երկու եղբայր հատվածների Անատոլիայի եւ Կովկասի թրքության միջեւ»:

Երբ խոսքը «թրքության» տարբեր հատվածներին է վերաբերում, ապա տարանջատման առումով «թումբը» այսպես կոչված «սեպից» ոչնչով չի տարբերվում: Ուրեմն Հայաստանի նկատմամբ Դեմիրելի դիրքորոշումն էլ չպետք է Ակչուրայի դիրքորոշումից տարբերվի: Թեեւ Դեմիրելը Հայաստանի ոչնչացման մասին չի արտա-
տավորության տակ գտնվող Թուրքիայի պատրաստակամությունը: Քանի դեռ Հայաստանը շարունակում է հանդես գալ որպես կանխարգելիչ գործոն, կասկածի տակ է դրվում թե այդ ծրագրերի եւ թե դրանց բնույթից բխող Թուրքիայի պարտավորությունների կատարումը: Այլ կերպ հայկական գործոնի առկայությամբ խիստ սահմանափակվում են Ադրբեջանում ամուր դիրքեր գրավելու եւ Միջին Ասիա ներթափանցելու, ինչպես նաեւ սեփական ծրագրերը ամերիկյանների հետ համադրելու Թուրքիայի հնարավորությունները:

Գաղտնիք չէ, որ Ադրբեջանում դիրքերի ամրապնդումն ու Միջին Ասիա ներթափանցումը ենթադրում է թուրքալեզու հանրապետությունների տնտեսական, քաղաքական, մշակութային միության ստեղծում Թուրքիայի հովանու ներքո: Սա վերոհիշյալ միությանը որպես պանթուրքիզմի դրսեւորում արդիականացված բնույթ է հաղորդում: Այդ ընթացքում Թուրքիայի ազգային շահերից բխող համապատասխան քաղաքականությունը դառնում է վերոհիշյալ միության ստեղծման անհրաժեշտ նախապայմանը: Քանի որ հայկական գործոնը հակասում է թուրքա- համադրելու դեպքում Հայաստանն իբրեւ «անիծյալ սեպ» դիտարկելու Դեմիրելի մոտեցման հետ, անկախ համաթուրքական միության ձեւավորման Անկարայի միտումներից, բախվում ենք պանթուրքիզմի փաստին: Այս ամենի առումով պատահական չէ Հայաստանի հարցում նախագահ Դեմիրելի հայացքների համընկնումը պանթուրքիզմի հիմնադիր Ակչուրայի հայացքների հետ:

Իրականում ժամանակները փոխվել են, բայց թուրքերի հայկական քաղաքականությունը չի փոխվել: Պարզապես Հայաստանի ոչնչացման պանթուրքիստական միտումները փոխարինվել են հայկական պետությունը քայքայելու աշխարհիկ-ժողովրդավարական Թուրքիայի միտումներով: Այն տարբերությամբ, որ եթե պանթուրքիզմի հիմնադիր Ակչուրան Հայաստանը դիտում էր իբրեւ թումբ Անատոլիայի եւ Կովկասի թրքության միջեւ, կապելով դրա գոյացումը դաշնակիցների հետ, ապա «անիծյալ սեպի» գոյացումը Թուրքիայի նախագահ Դեմիրելի կողմից պայմանավորվում է Ռուսաստանի հետ Հայաստանի ռազմաքաղաքական դաշինքով:

ՅԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

ՉԵԿՈՒՅՑ

ՄԱԿ-ը ձգտում է վետոյի վերացման

ՄԱԿ, 22 ՄԱՐՏ, ՍՆԱՐՔ: Ռուսաստանը, ԱՄՆ-ը, ՉԺՀ-ն, Մեծ Բրիտանիան եւ Ֆրանսիան պետք է զրկվեն վետոյի իրավունքից ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում, որպեսզի արդյունավետ որոշումներ կայացվեն մարդասիրական օգնության կարիք ունեցող պետություններին վերջինիս տրամադրման շուրջ, նշվում է ՄԱԿ-ի համալսարանի զեկույցում:

Ինչպես նշում են ՄԱԿ-ի մասնագետները, այս կամ այն երկրում ՄԱԿ-ի ծավալելիք գործողությունների մասին որոշում կայացնելիս Անվտանգության խորհրդի բոլոր հինգ անդամների միջեւ համաձայնություն հաստատելու անհրաժեշտությունը կարող է հանգեցնել նրան, որ կարիքավոր տարածաշրջաններին մարդասիրական օգնություն ցույց տալուն նպատակաուղղված կազմակերպության աշխատանքը կաթվածահար կլինի: Զեկույցի հեղինակի՝ համալսարանի ռեկտոր Ռամեշ Տակուրի կարծիքով, դա կարող է հանգեցնել նաեւ միակողմանի որոշումների կայացմանը, ինչպես օրինակ Հարավսլավիայում ՆԱՏՕ-ի օդային գրոհների ժամանակ:

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդում վետոյի իրավունք ունեցող երկրների միջեւ պայմանավորվածություն ձեռք բերելու անհնարինությունը հանգեցնում է միջազգային օրենսդրության եւ համաշխարհային կարգի խախտմանը, նշվում է զեկույցի մեջ: Փաստաթղթի մեջ խորհուրդ է տրվում «բացառիկ դեպքերում հոլոքոստի, մարդկանց ցեղասպանության, ինչպես դա տեղի է ունեցել Ռուանդայում, Կոսովոյում ՆԱՏՕ-ի կոմպանիայի սխալները չկրկնելու նպատակով «Անվտանգության խորհրդի վերոհիշյալ հինգ անդամներին զրկելու վետոյի իրավունքից»»:

Մորդեխայն ամբաստանվում է սեռական ոտնձգության մեջ

Իսրայելի տրանսպորտի նախարար, 55-ամյա Յիցխակ Մորդեխայը մարտի 7-ին հրաժարական տվեց սեռական հետապնդումների հետ կապված ամբաստանության պատճառով: Նա երկրի պաշտպանության նախկին նախարարն է: Այժմ Մորդեխայը ստիպված է պատասխան տալ տրանսպորտի նախարարության 23-ամյա մի աշխատակցուհու մեղադրանքներին: Գանգատարկու կինը պնդում է, թե փետրվարի վերջերին իրեն կանչել են նախարարի աշխատասենյակ: Նախարարը կողպել է դուռը, փորձել է մերկացնել կնոջը եւ գետին տապալել: Զոհի օգնության ճիչերը վերջ են դրել վերադասի ոտնձգությանը:

Այս պատմությունը հրապարակած իսրայելական «Եդիոտ Ահարոնոտ» օրաթերթը գրում է, թե գանգատարկուի պնդմամբ, նա ավելի վաղ նույն աշխատասենյակում արդեն ենթարկվել էր հետապնդումների, բայց՝ առանց բռնության փորձի: Ինքը՝ Մորդեխայը հայտարարել է, որ օրենսդրական եւ բարոյական առումներով իրեն ներկայացված են լուրջ մեղադրանքներ, բայց դրանք «ճիշտ չեն»: Սակայն, ինչպես նշում է «Պուեն» հանդեսը, Մորդեխայի անցյալն արդեն իսկ ունի ստվերոտ կողմեր: Այսպես, 1997 թ. նա ամուսնացավ երկրորդ անգամ. նոր կինը նախարարի 23-ամյա քարտուղարուհին էր՝ նրա դստեր տարեկիցը: Անցյալ տարվա օգոստոսին Մորդեխայի ջահել կինը ստիպված եղավ հրապարակավ հերքել համառորեն պտտվող այն լուրերը, թե ինքը ծեծի է ենթարկվում:

Այս անգամ ոստիկանության սկսած քննությունը հավանաբար երկար չի տեւի: Իսրայելցիները շուտով կիմանան ճշմարտությունը: Եթե գանգատարկու կնոջ մեղադրանքները հաստատվեն, ապա Մորդեխայը ստիպված կլինի թողնել նաեւ խորհրդարանում 6 պատգամավոր ունեցող Կենտրոնի կուսակցության նախագահի պաշտոնը՝ վերջ դնելով իր քաղաքական երկարատեւ կարիերային:

Պ. Բ.

Պապի այցը կհաշտեցնի՞ քրիստոնյաներին եւ հրեաներին

Շուրջ երկու հազար տարի առաջ Պողոս առաքյալի ջանքերով քրիստոնեությունը սահմանազատվեց հրեականությունից: Անցած երկու հազարամյակները ուղեկցվել են քրիստոնյաների ու հրեաների հակամարտություններով, վեճերով, փոխադարձ անհանդուրժողականությամբ: Հովհաննես-Պողոս Բ պապն արդեն հրեաներից ներողություն է խնդրել կաթոլիկ եկեղեցու դիրքորոշման համար: Հռոմեադավան կաթոլիկ եկեղեցու հոչակած մեծ ապաշխարանքի շրջանակներում պապը մարտի 12-ին հայտարարեց, թե ներկայումս պատմական մերձեցում է սկսվել «հրեական աստղի եւ քրիստոնեական խաչի» միջեւ:

Չնայած թույլ առողջությանը, Հովհաննես-Պողոս Բ պապը մարտի 20-ին մեկշաբաթյա շրջագայություն սկսեց Հիսուս Քրիստոսի կյանքի եւ գործունեության հետ կապված սրբավայրերում: Այցի ծրագրում, Հորդանանից բացի, ընդգրկված են Պաղեստինը, Երուսաղեմը, Տիրոջ դամբարանը, Բեթանիան, Տիբերիադ լիճը եւ այլ վայրեր: Նախորդ համանման ուղեւորությունը տեղի էր ունեցել 1964 թ., երբ Պողոս Զ պապն այցելել էր այն ժամանակ պաշտոնապես դեռ Հորդանանի տարածքում ընկած Երուսաղեմ:

Պապը Իսրայելի վարչապետ Էհուդ Բարաքի հետ:

Հովհաննես-Պողոս Բ պապի այցը միանշանակ չի ընկալվում Պաղեստինում եւ Իսրայելում: Այսպես, չորս շաբաթ առաջ հրեա ծայրահեղականները պապի այցի առնչությամբ իրենց բողոքն արտահայտեցին 2000 ռաբբիների կոչի միջոցով: Ռաբբիները պահանջում էին կրճատել կաթոլիկ հովվապետի շրջագայության ժամկետները, պատճառաբանելով, որ շաբաթ օրը մարտի 25-ին Նազարեթ քաղաքում նախատեսված բացօթյա պատարագը կխախտի հրեական օրենքը, քանզի այդ օրը հազարավոր իսրայելցի ոստիկաններ ստիպված կլինեն աշխատել: Բայց անհանդուրժողության այդ կոչը մնաց անարձագանք:

Ֆրանսիայի հրեա-քրիստոնեական բարեկամության ընկերության նախագահ Պոլ Թիբոն պնդում է, թե հրեաների եւ քրիստոնյաների վիճելի հարցերը բավական հստակեցվել են 1947 թ. Սիլիսբերգի խորհրդաժողովում: Մերձեցման եւ հաշտեցման համար, ըստ էության, պահանջվում է.

– որոշակիորեն ընդունել հրեական օրենքին հավատարիմ մնացած Հիսուսի եւ իր աշակերտների հրեականությունը,

– ընդունել Հին եւ Նոր կտակարանների հաջորդայնությունը՝ մասնավորապես նկատի ունենալով Աստծուն եւ մերձավորին սիրելու պատվիրանը,

– Հիսուս Քրիստոսի խաչելությունն այնպես ներկայացնել, որ նրա սպանությունը չվերագրվի բոլոր հրեաներին եւ ժամանակներին:

Նույն խորհրդաժողովում արծարծվել էին նաեւ Իսրայելի պետության, ինչպես նաեւ հրեաների ողջակիզմանը քրիստոնյաների անբավարար դիմադրության հարցերը: 1993 թ. վերջերին Վատիկանն Իսրայելի հետ ստորագրեց «Հիմնարար համաձայնագիր», իսկ 1998 թ. հրապարակվեց պապական հայտարարություն Ողջակիզման վերաբերյալ: Սակայն հրեա որոշ պատմաբաններ 1998 թ. հայտարարությունը քննադատեցին այն պատճառաբանությամբ, թե չի վերլուծում հակասեմականության ծագումը քրիստոնյաների հակահրեականությունից: Բացի դրանից, մարդկանց մտայնության մեջ փոփոխություններն այնքան էլ զգալի չեն: Իսկ դա չի նպաստում փոխադարձ հանդուրժողականությանը:

Պոլ Թիբոն «Էքսպրես» հանդեսի թղթակցին օրերս տված հարցազրույցում այն կարծիքն է հայտնում, որ հրեականությունն ու քրիստոնեությունը չափազանց շատ ընդհանրություններ ունեն. միեւնույնն են Աստվածը, Ուխտը, Հին կտակարանը: Վերջինս տարբեր ձեւերով է ընկալվում հրեաների եւ քրիստոնյաների կողմից պատճառ դառնալով փոխադարձ վիրավորանքների: Նման պայմաններում անհրաժեշտություն է ծագում ստեղծել հարաբերությունների այնպիսի համակարգ, երբ կողմերից մեկի գոյությունն այլեւս չի դիտվում իբրեւ վիրավորանք կամ սպառնալիք մյուս կողմի համար:

Հրեաների եւ քրիստոնյաների հաշտեցումը, ընդհակառակը, ենթադրում է, որ մեկի գոյությունը դառնում է մյուսի ինքնությունը հաստատելու միջոց: Հովհաննես-Պողոս Բ պապը նման մի փորձ արեց 1980 թ., երբ Քյոլնի հրեական համայնքի ներկայացուցիչների առջեւ ելույթ ունենալիս հայտարարեց, թե քրիստոնյաների համար հրեաների հետ երկխոսությունը միաժամանակ ներքին է եւ արտաքին: Այլ կերպ ասած, եկեղեցին անկարող է իր բաղկացուցիչ մասը կազմող Հին կտակարանը խորապես ըմբռնել՝ չանսալով այսօրվա հրեաներին, որոնք այդ կտակարանի առաջին հասցեատերերի անմիջական ժառանգորդներն են: Մնում է, որ նույնպիսի բարյացակամ դիրք որդեգրեն նաեւ հրեա ռաբբիները կատարելով պատասխան քայլեր:

Պատրաստեց
ՊԵՏՐՈՍ ԲԵՐԲԵՐՅԱՆԸ

Մշակույթ

«Գիտական աշխատություններ» երկրորդ ժողովածուն

«Գիտելիք» հրատարակչությունը լույս է ընծայել ՀՀ ԳԱԱ Շիրակի հայագիտական հետազոտությունների կենտրոնի «Գիտական աշխատություններ» երկրորդ ժողովածուն: Առաջինը տպագրվել էր դեռ 1998 թվականին: Ինչպես նախորդ, այնպես էլ ներկա համարում ամփոփված են հիմնականում Շիրակի պատմությանն ու մշակույթին նվիրված պատմագիտական, հնագիտական, ազգագրական, բանագիտական եւ այլ բնույթի երկու եւ կես տասնյակ հոդվածներ, հրապարակումներ ու հաղորդումներ, որոնց հեղինակները հիշյալ կենտրոնի, ազգային ակադեմիայի հնագիտության եւ ազգագրության ինստիտուտի ու հանրապետության այլ գիտական օջախների մասնագետներ են:

Ժողովածուն բացվում է հնագետ Լեւոն Պետրոսյանի հոդվածով՝ նվիրված 1979-81 թթ. Գյումրիից 26 կմ հարավ-արեւմուտք, Ախուրյան գետի ձախ ափին ընկած Շիրակավանի ամրոցին, որտեղ հայտնաբերված նյութերի ուսումնասիրությունը հեղինակին թույլ է տալիս հնավայրի վերին շերտի համալիրները թվագրել մ. թ. ա. VIII-VI դարերով: Շիրակավանի մ. թ. ա. VII-VI դարերի դամբարաններին է վերաբերում Օնիկ Խնկիկյանի հրապարակած ուսումնասիրությունը: Դասական անտիկ ժամանակաշրջանում հայ մշակույթում հսկայական տեղաշարժերի օրինաչափություններ ի հայտ բերող Շիրակի տասնյակ մեծ ու փոքր հնագիտական հուշարձաններին, Բենիամինի անտիկ դաստակերտի հելլենիստական ժամանակաշրջանի ճարտարապետությանը, Ջրափիի անտիկ շրջանի բնակելի տան հատակագծմանը, Հին Հայաստանում եւ Ռուսիայում եռյակ բնակավայրերի համակարգին են նվիրված Ֆելիքս Տեր-Մարտիրոսովի (ռուսերեն), Համազասպ Խաչատրյանի, Ամինա Կանեցյանի (ռուս.), Սարգիս Պետրոսյանի եւ Լուսինե Պետրոսյանի հոդվածները: Կովկասի բնակչության հնամարդաբանության մասին է ռուսերեն մեկ այլ՝ Անահիտ Խուդավերդյանի հոդվածը, որի ուսումնասիրության արդյունքները, ներառելով մասնավորապես Բենիամինի դամբարանադաշտի ընծեռած տվյալները, երեւակում են մ.թ.ա 1-մ. թ. 3-րդ դարերում տեղական էթնոսուբստրատի մեջ օտար, համեմատաբար փոքրաթիվ էթնիկական խմբերի (իրանալեզու սկյութներ, սարմատներ, սիրակներ) ներթափանցման եւ ուծացման պատկեր: Իսկ, ահա, Գայանե Քոչարյանի հրապարակած աշխատանքում հնագիտական տվյալների եւ պատմական սկզբնաղբյուրների տեղեկությունների համեմատական վերլուծությամբ ցույց է տրված Հայկական լեռնաշխարհում բնապատկերային ճարտարապետության, մասնավորապես այստեղ դեռեւս մ. թ. ա. 1-ին հազարամյակի սկզբներից վկայված «արքունի ծառազարդ պարառանի» տեւական զարգացման անընդմեջ ընթացքը (Վանի թագավորություն, Երվանդունիներ, Արտաշիսյաններ, Արշակունիներ, Արծրունիներ) եւ հայ ժողովրդի որոշակի ներդրումը այս մշակույթի ստեղծման ու տարածման ողջ ուղղընթացում:

Ժողովածուի եւս մեկ տասնյակ տարբեր գիտական հոդվածներ հարուստ նյութ են պարունակում պատմագավառի տեղանունների, արհեստների, կենցաղային զարդարվեստի, պատմական հավատալիքների ու ծիսական տարրերի, ժողովրդագրության եւ այլ հարցերի մասին:

Առանձին հետաքրքրություն են ներկայացնում պատմահայր Խորենացու «Հայոց պատմության» մի քանի տողի բովանդակության նորովի մեկնաբանման փորձը (Սենեքերիմ Մելքոնյան), «Կոմիտասը Շիրակում» (Խաչիկ Բաղդիկյան), «Կոմիտաս վարդապետը եւ Ֆրանսիան» (Նվարդ Եղոյան), «Շիրազը իմ հուշերում» (Ս. Մելքոնյան) հրապարակումները, ժողովրդական խաղիկների արդի գրառումները, այլ նյութեր:

Ժողովածուն տպագրվում է գիտական եւ հրատարակչական պատշաճ մակարդակով, բոլոր հարկ եղած դեպքերում հոդվածներն ուղեկցվում են համապատասխան գծապատկերներով, լուսանկարներով եւ այլ նյութերով: Համարի հրապարակումները նաեւ այլալեզու գիտական շրջանակներին հասանելի դարձնելուն օգնում են դրանց ռուսերեն եւ անգլերեն կարճ ամփոփումները:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ,
Գյումրի

«Պատմա-բանասիրականի» թարմ շնչառությունը

Հայ ընթերցողի գրասեղանին է «Պատմա-բանասիրականի» 1999 թ. թիվ 2-3 միացյալ համարը, որը բացվում է «Մեր հոբելյարները» խորագրով: Ներկայացված է բանասիրության դոկտոր, պրոֆեսոր Ա. Եղիազարյանի «Բանաստեղծի ճանապարհը» հոդվածը՝ մեր օրերի նշանավոր բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանի 80-ամյակի առթիվ:

Երկրորդ հոբելյարն ակադեմիկոս Վարազդատ Հարությունյանն է, որի ծննդյան 90-ամյակի առթիվ ներկայացված է ճարտարապետության դոկտոր Դ. Քերթմենջյանի հրապարակումը:

«Հոդվածներ, հաղորդումներ» բաժինը բացվում է բանասիրության դոկտոր Կ. Դալլաքյանի «Հայաստան-սփյուռք: Ինտեգրացիայի փուլ» ուշագրավ հոդվածով:

Հետմահու հրապարակվել է պատմաբան, ակադեմիկոս Լ. Խուրշուդյանի «1918 թ. Մայիսյան հերոսամարտը եւ Հայաստանի Հանրապետության պատմական նշանակությունն ու դասերը» նորովի թարմ շնչառությամբ եւ սուր հարցադրումներով լեցուն հոդվածը:

Նշանավոր հայդուկապետ Աղբյուր Սերոբի մահվան 100-ամյակին է նվիրված պրոֆ. Ա. Համբարյանի հոդվածը:

Ներկայացված է Կ. Հարությունյանի «Ֆրանսիական բանակի Հայկական լեգեոնը 1916-1920 թթ.» հոդվածը:

Արժեքավոր պատմագիտական ուսումնասիրություններով հանդես են եկել պատմաբաններ Ա. Մելքոնյանը («Ժողովրդագրական գործընթացների միտումները Էրզրումի նահանգում»), Ա. Խառատյանը («Կոստանդնուպոլսի հայ գաղթօջախի կազմավորումը»), Բ. Հարությունյանը («Մեծ Հայքի Տավրուբերան (Տուրուբերան) աշխարհն ըստ «Աշխարհացույցի»»), Ա. Քոսյանը («Ասորեստանը եւ Հայկական լեռնաշխարհի երկրները մ. թ. ա. XIII դ. երկրորդ կեսին»), Հ. Հովհաննիսյանը («Ռուսկի արխիվ» եւ «Ռուսկայա ստարինա» հանդեսները Հայաստանի XIX դ. առաջին կեսի ռազմաքաղաքական դրության մասին») եւ ուրիշներ:

Հանդեսի այս համարը ծանրաբեռնված է նաեւ բանասիրական ու գրականագիտական արժեքավոր հետազոտություններով, որոնց շարքում պետք է նշել ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Ա. Գրիգորյանի «Վ. Տերյանի «Երկիր Նաիրի» եւ «Մթնշաղի անուրջներ» շարքերի գեղարվեստական ամբողջականությունը», բանասիրության դոկտոր Ս. Չաքարյանի «Հայրենասեր եւ քաղաքագետ Ավ. Իսահակյանը «Հիշատակարանում»», Էդդա Վարդանյանի «Մինաս մանրանկարչի գեղարվեստական ժառանգությունը», Պ. Հակոբյանի «Չախողա՞ն, թե՞ նահանջ (ինչո՞ւ խափանվեց Աբովյանի «Պարապ վախտի խաղալիքի» տպագրությունը)», Օֆ. Խաչատրյանի «Մ. Խորենացու «Հայոց պատմության» բառապաշարի համեմատությունը 5-րդ դարի գրական հուշարձանների բառապաշարի հետ» եւ այլ ուշագրավ հոդվածներ:

«Հրապարակումներ» բաժնում ներկայացված է ակադեմիկոս Հր. Ավետիսյանի «Կովկասյան հանրապետությունների կոնֆեդերատիվ միավորման հարցերը եւ Թուրքիան (1921-22 թթ.)» եւ Ալ. Ղազիյանի «Ճարտարապետ Թ. Թորամանյանի դիմումն Առաջին համաշխարհային պատերազմում հայ ժողովրդի կրած վնասները քննող հանձնաժողովին՝ 1918 թ. ապրիլին թուրքական արշավանքի հետեւանքով իր կրած կորուստների վերաբերյալ» պատմական արժեքավոր փաստաթղթերը: «Գիտական ինֆորմացիա» բաժնում ներկայացված են 1999 թ. հունիսի 21-24-ը Օշականում գումարված «Աստվածաշնչյան Հայաստան» գիտաժողովի նյութերը:

«Լրատու» խորագրի ներքո ներկայացված է ակադեմիկոս Վլ. Խոջաբեկյանի հոդվածը, նվիրված 1999 թ. հոկտեմբերի 27-ին ՀՀ ԱԺ նիստի ժամանակ զոհված անվանի տնտեսագետ, ԱԺ պատգամավոր, ՀՀ ԳԱԱ տնտեսագիտության ինստիտուտի տնօրեն Միքայել Խաչիկի Քոթանյանի պայծառ հիշատակին:

ԱՐՄԵՆ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ,
Պատմագիտության թեկնածու

ՕՐԱՑՈՒՅՑ
Մարտի 23

- 1923 թ. մահացել է մեծ բանաստեղծ Հովհաննես Թումանյանը:
- 1801 թ. լույս 24-ի գիշերը Ռուսաստանում տեղի ունեցավ հեղաշրջում: Կոմս Պանինների գլխավորած դավադրության հետեւանքով սպանվեց կայսր Պավել Առաջինը, եւ գահ բարձրացավ նրա ավագ որդին Ալեքսանդրը:
- 1842 թ. մահացել է ֆրանսիացի գրող Ստենդալը (Անրի Բեյլ):
- 1881 թ. ծնվել է ֆրանսիացի գրող Ռոժե Մարտեն դյու Գարը: Նրա գլխավոր գործը «Թիբոները» վեպն է, որը 1937 թ. արժանացավ Նոբելյան մրցանակի:
- 1898 թ. մահացել է երգահան, խմբավար եւ մանկավարժ Տիգրան Չուխաջյանը: Նա ձգտում էր արեւելյան երաժշտության առանձնահատկությունները զուգակցել եվրոպական երաժշտական մշակույթի նվաճումներին: Նա հեղինակել է հայկական առաջին օպերան, օպերետներ, սիմֆոնիկ եւ կամերային ստեղծագործություններ, որոնց թվում առանձնանում է «Արշակ Երկրորդ» օպերան, որով ազգային դասական օպերայի հիմքը դրվեց:
- 1901 թ. ծնվել է ճապոնացի կինոռեժիսոր Ակիրա Կուրոսավան: Կուրոսավայի «Ռաշոմոն», «Յոթ սամուրայ», «Ապրել» եւ այլ ֆիլմեր բազմիցս մրցանակների են արժանացել Վենետիկի, Կաննի, Բրյուսելի միջազգային կինոփառատոններում:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Արեգ ամսվա Ծծմակ օրն է:

ՆԱԻՐԱ ԹԱԴԵՒՈՍՅԱՆ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Դեռ պիտի գան լավ օրեր
Գրականության ինստիտուտի հաշվետվությունը

Մ. Աբեղյանի անվան գրականության ինստիտուտը վերջին տարիներին հրատարակել է 30 գիրք, հիմնականում՝ ակադեմիական հրատարակությամբ, բայց որոնցից, ցավոք, միայն երեքն են պետական միջոցներով տպագրվել: Մնացածը լույս են տեսել լոսանջելեսցի հայ գրասեր բարերար Հարություն Սիմոնյանի հովանավորությամբ: Հրատարակված գրքերին, անշուշտ, նախորդել են մեծածավալ ուսումնասիրություններ, կատարվել են աշխատանքներ, որոնք էլ ներկայացրեց ինստիտուտի տնօրեն, բանասիրական գիտությունների դոկտոր Ազատ Եղիազարյանը: Ինստիտուտում կատարված կառուցվածքային փոփոխությունների արդյունքում նախկին բաժիններին այժմ փոխարինում են 9 թեմատիկ խմբերը, որոնք ղեկավարում են անվանի գրականագետներ: Սերգեյ Սարինյանի, Համբարձում Քեհեյանի, Արամ Գրիգորյանի, Ավիկ Իսահակյանի, Ելենա Ալեքսանյանի, Իրմա Սաֆրազբեկյանի, Պիոն Հակոբյանի գլխավորած թեմատիկ խմբերը աշխատանքներ են ծավալում հայ հին, նոր, նորագույն գրականության առանձնահատկությունների, հայ վեպի, հայ եւ համաշխարհային գրականության կապերի ուսումնասիրությունների ուղղությամբ:

Ինչպես նշեց տնօրենը, առաջիկայում նախատեսվում են կազմակերպել գիտական լուրջ նստաշրջաններ՝ նվիրված Ավետիք Իսահակյանի ծննդյան 125, Գաբրիել Սունդուկյանի ծննդյան 125, Նաիրի Զարյանի ծննդյան 120-ամյակներին: Նախատեսվում են նաեւ հոբելյանական հրատարակություններ:

Մամուլի ասուլիսը, որի ընթացքում լրագրողները հնարավորություն ունեցան ծանոթանալու ինստիտուտի վերջին տարիների կատարած աշխատանքներին, նաեւ հուսադրող, լավատեսական տրամադրությամբ ավարտվեց:

ԱՐԵՒԻԿ ՎԱՐՇԱՄՅԱՆ

ՖԻԼՄ, ՖԻԼՄ, ՖԻԼՄ

Խորհրդավոր կինը
Քաթրին Դընյովը նորից ուշադրության կենտրոնում է

Վերջերս Մոսկվայում կայացած «Սիրո դեմքերը» միջազգային կինոփառատոնին առանձնակի փայլ հաղորդեց Քաթրին Դընյովը, որը եւ բացեց այս փառատոնը: Ամենահաս ժուռնալիստներն անմիջապես հասցրին հարցախեղդ անել իր հմայքը դեռեւս չկորցրած խորհրդավոր արտիստուհուն: Իհարկե, դարավերջին հարցերն ավելի ազատ ու բաց են: Ժուռնալիստները պարզապես մոռացել էին, որ իրենց դիմաց Դընյովն էր:

– Ես չեմ ընդունում սուրբ Վալենտինի օրը, ասաց Քաթրինը: Ինձ հիշեցնելու համար, թե իմ կյանքում սերը շարունակվում է, բնավ էլ սրբի ներկայությունը պարտադիր չէ: Ես ընդհանրապես չեմ հասկանում, թե ինչի համար են տոնական օրերն ու թաղման արարողությունները: Այդ՝ ամենը սենտիմենտ են, հուզումներ, որոնք անծանոթ են ինձ: Զգացմունքներն ու հիշարժան օրերը հնարել են ծաղկավաճառները:

– Քաթրին, ո՞րն է Ձեր ստեղծագործական երկարակեցության գաղտնիքը:

– Ինձ հատուկ չէ կարոտախտը: Երբ շատ ու շատ կանայք տրվում են հիշողություններին, ես պարզապես աշխատում եմ: Չնայած եվրոպական կինոյի ճգնաժամին, ես ամեն տարի նկարահանվում եմ հինգ ֆիլմում:

Քաթրին Դընյովը վերջերս կինոաշխարհին զարմացրեց՝ նկարահանվելով «Պոլա Իքս» ֆիլմում: Դրվագներից մեկում նա մերկ է նկարահանվել, որը երբեք հատուկ չի եղել արտիստուհուն: Երբ այս մասին ժուռնալիստներն ասացին, Դընյովը պարզապես զարմացավ.

– Մե՞րկ: Մի՞թե: Ֆիլմում փոքրիկ մի տեսարան կա, որտեղ ես լողարանում եմ եւ երեւում է իմ մերկ կուրծքը: Բայց ծիծաղելի է դրանում մերկություն տեսնել: Ռեժիսորը՝ Լեո Կարաքսը, մեծածավալ ֆիլմ է ստեղծել, որում քաղաքական հարցեր են բարձրացված: Այս ֆիլմն ավելի շատ հոգեբանական է: Մոր (որի դերը ես եմ խաղում) եւ որդու միջեւ հոգեբանական ծայրահեղություն է ստեղծվում, որը կարող է ճակատագրական դառնալ երկուսի համար էլ: Ես համաձայնվեցի այդ տեսարանին, թեեւ միայն բացառիկ դեպքերում եմ համաձայնվել մերկ նկարահանվել: Մերկ տեսարաններում ինձ փոխարինում են իմ կրկնորդները:

Քաթրինը քիչ թե շատ մերկ վիճակում էկրանին երեւացել է 1975-ին Ժան Պոլ Ռապոնոյի «Վայրենին», իսկ մինչ այդ՝ Տրյուֆոյի «Միսիսիպիի սիրենը» ֆիլմերում:

Այժմ Դընյովը շատ ավելի հակված է դեպի փիլիսոփայական գրականությունը: Նրան հատկապես հետաքրքրում է Մարսել Պրուստը, որի «Ժամանակի հայտնագործածը» վեպի էկրանավորման տարբերակում Քաթրինը նկարահանվել է դստեր՝ Քյարայի եւ որդու՝ Քրիստիանի հետ:

– Պրուստն ինքը Ֆրանսիան է, ասում է Քաթրին Դընյովը:

Այժմ արտիստուհին պատրաստվում է նկարահանվել ռուս-ֆրանսիական «Արեւելք-Արեւմուտք» ֆիլմում, որի սցենարի հեղինակներն են Բոդրով-ավագը եւ Մենշիկովը: Ի՞նչ կստացվի այս նոր ծրագրի իրականացումից, ցույց կտա ժամանակը: Առայժմ Դընյովը փորձում է պահպանել խորհրդավորությունը, որը մի առանձին հմայք է միշտ տվել արտիստուհուն:

Պատրաստեց Ս. Գ.-ն

Երկրորդ փուլը կսկսվի մայիսի 17-ից

ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի նախարարության եւ Մշակույթի զարգացման բարեգործական հիմնադրամի կողմից հայտարարված լավագույն երգի «Սայաթ Նովա» ամենամյա համահայկական մրցանակաբաշխությանը ներկայացված 170 երգերից 65-ը անցել են երկրորդ փուլ:

Մայիսի 17-ից կսկսվի մրցույթի երկրորդ փուլը: Այս փուլում յուրաքանչյուր նոմինացիայից՝ ազգային-հայրենասիրական, քնարական, մանկական եւ ժողովրդական երգի լավագույն կատարում, կընտրվեն 5-ական երգ, որոնք էլ կանցնեն երրորդ փուլ:

Մինչեւ մայիսի վերջը տեղի կունենա գալա-համերգ, որի ժամանակ կհնչեն երրորդ փուլ անցած երգերը, եւ կընտրվեն հաղթողները: Ազգային-հայրենասիրական, քնարական, մանկական ժանրերի լավագույն երգերի կոմպոզիտորներին կշնորհվի 5 հազարական, բառերի հեղինակներին՝ 2 հազարական դոլար դրամական պարգեւ, ժողովրդական երգի լավագույն մշակման, ինչպես նաեւ երգերի լավագույն կատարման համար նույնպես կշնորհվի 2 հազարական դոլար:

ԱԶԳ

Մարզական

ՇԱԽՄԱՏ

Առաջնությունը նվիրված էր էտյուդների արքայի հոբելյանին

ՀՇԿՏ-ում անցկացվեց արագ շախմատի Հայաստանի անդրանիկ առաջնությունը, որը նվիրված էր էտյուդների արքա Հենրիկ Գասպարյանի 90-ամյակին: Այն ընթացավ երկու փուլով: Կիսաեզրափակիչի 64 մասնակիցներից առավել հաջող հանդես եկածները մտան եզրափակիչ, որտեղ նրանց միացան ուժեղագույնները: Չեմպիոնի կոչման համար պայքարող հինգ տասնյակ շախմատիստների թվում էին 4 գրոսմայստերներ եւ 7 միջազգային վարպետներ:

Համառ, հետաքրքիր պայքարում, որտեղ շախմատիստներից յուրաքանչյուրին ամեն պարտիայում 15 րոպե էր տրվում, հաղթեց եւ Հայաստանի չեմպիոնի կոչումը նվաճեց միջազգային վարպետ Լեւոն Արոնյանը: Պատանի շախմատիստը 9 հնարավորից 7,5 միավոր վաստակեց: Հաղթողից կես միավորով ետ մնաց գրոսմայստեր Արտաշես Մինասյանը, որը գրավեց երկրորդ տեղը: Երրորդ-հինգերորդ տեղերը 6,5-ական միավորով բաժանեցին միջազգային վարպետներ Անդրանիկ Մատիկոզյանը, Գաբրիել Սարգսյանը եւ գրոսմայստեր Աշոտ Անաստասյանը:

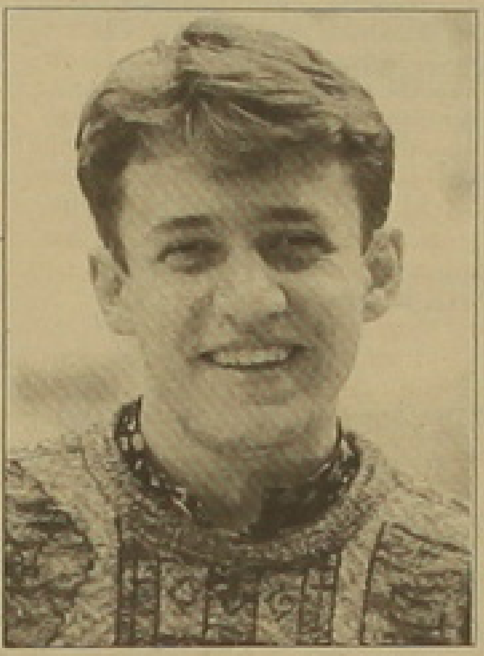

Լեւոն Արոնյան

Առաջնության ավարտից հետո տեղի ունեցավ ցերեկույթ՝ նվիրված Հենրիկ Գասպարյանի ծննդյան 90-ամյակին, որի ժամանակ էլ հաղթողները պարգեւատրվեցին:

Հենրիկ Գասպարյանը (1910-1995) մեր առաջին վարպետն է: Նա 10 անգամ նվաճել է Հայաստանի չեմպիոնի կոչումը, բայց ամբողջ աշխարհում ճանաչում է գտել իբրեւ շախմատային կոմպոզիտոր: Գասպարյանն ավելի քան 400 էտյուդ է կազմել, որոնք, առանց բացառության, աչքի են ընկել իրենց խորությամբ, գեղեցկությամբ: Դրանցից շուրջ 300-ը արժանացել են տարբեր կարգի մրցանակների, 80-ը՝ առաջին մրցանակի: Աշխարհում առաջինը նա արժանացավ կոմպոզիցիայի գծով միջազգային գրոսմայստերի կոչմանը: Հենրիկ Գասպարյանը շատ մեծ գործ է կատարել իբրեւ մանկավարժ, իբրեւ շախմատի տարածող: Կենդանության օրոք նա տպագրեց 10-ից ավելի մենագրություններ, որոնք արդեն մի քանի տասնյակ տարի մեծ համբավ են վայելում ամբողջ աշխարհում: Նշանավոր էտյուդիստը մինչեւ կյանքի վերջը ստեղծագործում էր: Նա ձեռագիր վիճակում երեք գիրք է թողել, որոնք, ցավոք, ոչ մի կերպ չեն հրատարակվում ֆինանսական միջոցների բացակայության պատճառով:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Չորս մասնակիցները հայտնի են

Չեմպիոնների լիգայի երկրորդ խմբային փուլի վերջին տուրի հանդիպումներն անցկացրին «A» եւ «B» խմբերի մասնակիցները: Որոշվեցին այն 4 թիմերը, որոնք հանդես կգան խաղարկության քառորդ եզրափակիչում: Դրանք են «Բարսելոնը», «Պորտոն», «Մանչեսթր յունայթեդը» եւ «Վալենսիան»:

Պրահայում կայացած խաղը փաստորեն **«A» խմբի** առաջատար «Բարսելոնին» ոչինչ չէր տալիս, բայց թիմն այնուհանդերձ լուրջ պայքար մղեց ու հերթական հաղթանակը տարավ: Հաշիվն առաջին խաղակեսում բացեց «Սպարտայի» խաղացող Սվոբոդան, բայց երկրորդում կատալոնցիները ոչ միայն հավասարեցրին այն, այլեւ առաջ անցան: Երկու գոլն էլ դաշտի տերերի դարպասը խփեց երիտասարդ Գաբրին (52, 89):

Հյուրերի հաղթանակով ավարտվեց նույն խմբի նաեւ «Հերթա»-«Պորտո» հանդիպումը: Միակ գոլը միայնակ ճեղքումից հետո խփեց պորտուգալացի Կլեյտոնը (70):

«B» խմբի երկու հանդիպումներում էլ ոչ-ոքիներ գրանցվեցին:

Շատ անսպասելի էր Ֆլորենցիայում անցկացված խաղի արդյունքը: «Ֆիորենտինան», որը հաղթանակի դեպքում հաջորդ փուլ մտնելու հույսեր էր պահպանում, մեկ անգամ եւս հիասթափեցրեց իր երկրպագուներին: Խաղասկզբում՝ 4-րդ րոպեին, դաշտի տերերն իրենց դարպասը գոլ ընդունեցին Վիլտորի հարվածից հետո: Հանդիպման երկրորդ կեսի առաջին րոպեին մրցավարը խաղադաշտից հեռացրեց հյուրերի խաղացող Ալիկարտեին, իսկ իտալացի Կիեզան 11 մ տուգանային հարվածով հաշիվը հավասարեցրեց: Հաջորդ 20 րոպեների ընթացքում դաշտի տերերը երկու գնդակի առավելություն ստացան. գոլերը խփեցին Բատիստուտան (60) եւ Կոշտան (64), բայց նրանց վիճակված չէր հաղթել: Խաղավերջում հյուրերը, որոնք ամբողջ խաղակեսն անցկացրին 10 հոգով, կարողացան հավասարեցնել հաշիվը: Գոլերը խփեցին Ջանոտտին (87) եւ Բասլեթը (90):

«Վալենսիա»-«Մանչեսթր յունայթեդ» խաղում հաշիվը չբացվեց: Եվ դա միանգամայն բավարարեց ոչ միայն խմբում առաջին տեղն իր համար նախապես ապահոված «Մանչեսթրին», այլեւ «Վալենսիային», քանի որ իսպանական ակումբը եւս ապահովեց մասնակցությունը քառորդ եզրափակիչում:

«A» խումբ

«Սպարտա» (Չեխիա)-«Բարսելոն» (Իսպանիա)՝ 1-2
«Հերթա» (Գերմանիա)-«Պորտո» (Պորտուգալիա)՝ 0-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բարսելոն	6	5	1	0	17-5	16
2. Պորտո	6	3	1	2	8-8	10
3. Սպարտա	6	1	2	3	5-12	5
4. Հերթա	6	0	2	4	3-8	2

«B» խումբ

«Վալենսիա» (Իսպանիա)-«Մանչեսթր յունայթեդ» (Անգլիա)՝ 0-0
«Ֆիորենտինա» (Իտալիա)-«Բորդո» (Ֆրանսիա)՝ 3-3

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Մանչեսթր	6	4	1	1	10-4	13
2. Վալենսիա	6	3	1	2	9-5	10
3. Ֆիորենտինա	6	2	2	2	7-8	8
4. Բորդո	6	0	2	4	5-14	2

ԹԵՆԻՍ

Հերթական ցուցակները

Հրապարակվել են աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստների եւ թենիսիստուհիների դասակարգման հերթական ցուցակները: Իհարկե, մեծ փոփոխությունների է ենթարկվել տղամարդկանց ցուցակը: Հիշեցնենք, որ 2000 թ.-ից թենիսիստների միավորների նոր հաշվարկ է անցկացվում, եւ յուրաքանչյուր մրցաշար էապես ազդում է մարզիկների տեղերը որոշելու վրա: Ինդիան Ուելսի մրցաշարից հետո տղամարդկանց ցուցակը կրկին գլխավորում է Եվգենի Կաֆելնիկովը, որը երկրորդ տեղ մղեց Անդրե Աղասուն: Ինչ վերաբերում է կանանց, ապա նրանց ցուցակում նախորդի համեմատությամբ լուրջ փոփոխություններ չեն կատարվել:

Տղամարդիկ

1. Եվգենի Կաֆելնիկով (Ռուսաստան)՝ 208, 2. Անդրե Աղասի (ԱՄՆ)՝ 204, 3. Մագնուս Նորման (Շվեդիա)՝ 178, 4. Լլեյտոն Հյուիթ (Ավստրալիա)՝ 142, 5. Նիկոլաս Կիֆեր (Գերմանիա)՝ 136, 6. Ալեքս Կորետխա (Իսպանիա)՝ 130, 7. Թոմաս Էնքվիստ (Շվեդիա)՝ 121, 8. Փիթ Սամփրաս (ԱՄՆ)՝ 118, 9. Մարկ Ֆիլիպուսիս (Ավստրալիա)՝ 115, 10. Յունես էլ Այնաուի (Մարոկկո)՝ 110 միավոր:

Կանայք

1. Մարտինա Հինգիս (Շվեյցարիա)՝ 6005, 2. Լինդսեյ Դեւենպորտ (ԱՄՆ)՝ 5814, 3. Վենուս Ուիլյամս (ԱՄՆ)՝ 3280, 4. Մերի Պիրս (Ֆրանսիա)՝ 2643, 5. Նատալի Տոզյա (Ֆրանսիա)՝ 2549, 6. Սերենա Ուիլյամս (ԱՄՆ)՝ 2421, 7. Կոնչիտա Մարտինես (Իսպանիա)՝ 2061, 8. Մոնիկա Սելեշ (ԱՄՆ)՝ 2015, 9. Ժյուլի Ալար-Դեկյուժի (Ֆրանսիա)՝ 1986, 10. Աննա Կուռնիկովա (Ռուսաստան)՝ 1919 միավոր:

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Առջեւում քառորդ եզրափակիչն է

Բասկետբոլի Եվրալիգայի մրցումներում որոշվել են քառորդ եզրափակիչի մասնակիցները: 1/8 փուլից հաջորդ փուլ էին մտնում երկու հաղթանակ տարած թիմերը: Ահա թե այդ հանդիպումներում ինչպիսի արդյունքներ գրանցվեցին. «Պանատինաիկոս» (Աթենք, Հունաստան)-«Բուդուչնոստ» (Պոդգորիցա, Հարավսլավիա)՝ 2-1, «Ցիբոնա» (Զագրեբ, Խորվաթիա)-ԲԿՄԱ (Մոսկվա, Ռուսաստան)՝ 2-1, «Էֆես Պիլզեն» (Ստամբուլ, Թուրքիա)-«Ալբա» (Բեռլին, Գերմանիա)՝ 2-1, ԱՍՎԵԼ (Վիլերբան, Ֆրանսիա)-«Ռեալ» (Մադրիդ, Իսպանիա)՝ 2-0, «Բարսելոն» (Իսպանիա)-«Ուլկեր» (Ստամբուլ, Թուրքիա)՝ 2-1, «Օլիմպիա» (Լյուբլյանա, Սլովենիա)-«Օլիմպիակոս» (Պիրեյ, Հունաստան)՝ 2-1, «Մակաբի» (Թել Ավիվ, Իսրայել)-ՊԱՕԿ (Սալոնիկ, Հունաստան)՝ 2-1, ՊԱՖ (Բոլոնիա, Իտալիա)-«Բենետտոն» (Տրեւիզո, Իտալիա)՝ 2-0:

Քառորդ եզրափակիչում կմրցեն «Պանատինաիկոս»-«Ցիբոնա», «Էֆես Պիլզեն»-ԱՍՎԵԼ, «Բարսելոն»-«Օլիմպիա», «Մակաբի»-ՊԱՖ զույգերը: Դրանց հաղթողներն այնուհետեւ «չորսի մրցաշարում» անմիջականորեն կվիճարկեն 1999-2000 թթ. մրցաշրջանի Եվրալիգայի հաղթողի կոչումը:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Որոշվեցին կրոսավազքի չեմպիոնները

Բելգիայի Վիլամուր քաղաքում անցկացվեց կրոսավազքի աշխարհի առաջնությունը: Տղամարդկանց 12,3 կմ մրցատարածությունում առաջին տեղը գրավեց եւ չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Մոհամեդ Մուրխիտը (Բելգիա): Երկրորդ եւ երրորդ տեղերը գրավեցին համապատասխանաբար Ասեֆա Մեզգեբուն (Եթովպիա) եւ Պոլ Տերգատը (Քենիա): Կանանց մրցապայքարում (այստեղ մրցատարածությունը 4,8 կմ էր) մրցանակակիրների եռյակն այսպիսին է՝ Կուտրե Դուլեչա (Եթովպիա), Զահրա Ուազիզ (Մարոկկո), Մարգարետ Նգոտո (Քենիա):

Հյուրերն ուժեղ էին

Ռուսաստանի ֆուտբոլի գավաթի խաղարկությունում անցկացվեցին 1/8 փուլի վերջին երկու հանդիպումները: Երկուսում էլ գրանցվեց 1-0 հաշիվ՝ հօգուտ հյուրերի: Մոսկվայի «Սպարտակը» Սարատովում հաղթեց տեղի «Սոկոլին» (լրացուցիչ ժամանակում գոլը խփեց Տիտովը), իսկ «Սատուռնը» Վոլգոգրադում՝ «Ռոտորին» (այստեղ աչքի ընկավ Մովսիսյանը): Այժմ քառորդ եզրափակիչում կհանդիպեն «Սպարտակ» (Մոսկվա)-«Սատուռն» (Ռիբինսկ), «Մետալուրգ» (Լիպեցկ)-«Լոկոմոտիվ» (Մոսկվա), «Անժի» (Մախաչկալա)-ԲԿՄԱ (Մոսկվա), «Ուրալան» (Էլիստա)-«Դինամո» (Մոսկվա) զույգերը: Հիշեցնենք, որ Ռուսաստանի գավաթի խաղարկության բոլոր փուլերում հաղթողները որոշվում են մեկ խաղի արդյունքով:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԽԱՉԲԱՌ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Կոբրա: 2. Վարգ: 3. Էլեն: 4. Կարիճ: 7. Սոմալի: 8. Արմանի: 9. Մարգոն: 13. Արգենտինա: 14. Պասկանյան: 17. Ակոռի: 18. Աթիլա: 19. Սար: 20. Մազ: 23. Պիկասո: 25. Երկունք: 26. Շիշկին: 30. Մասիս: 31. Հալվա: 33. Սնար: 34. Տետր:

Հորիզոնական

5. Հոլբախ: 6. Ալաշան: 10. Դոմրա: 11. Գարոն: 12. Փիլակ: 15. Արարատյան: 16. Էլբա: 18. Ազոխ: 19. Սիս: 21. «Մոլնիա»: 22. Անահիտ: 24. Թեզ: 27. Գինի: 28. Ամիս: 29. Ենթակայան: 32. Օսման: 33. Սոնետ: 35. Գագիկ: 36. Տիգրան: 37. Օտտավա:

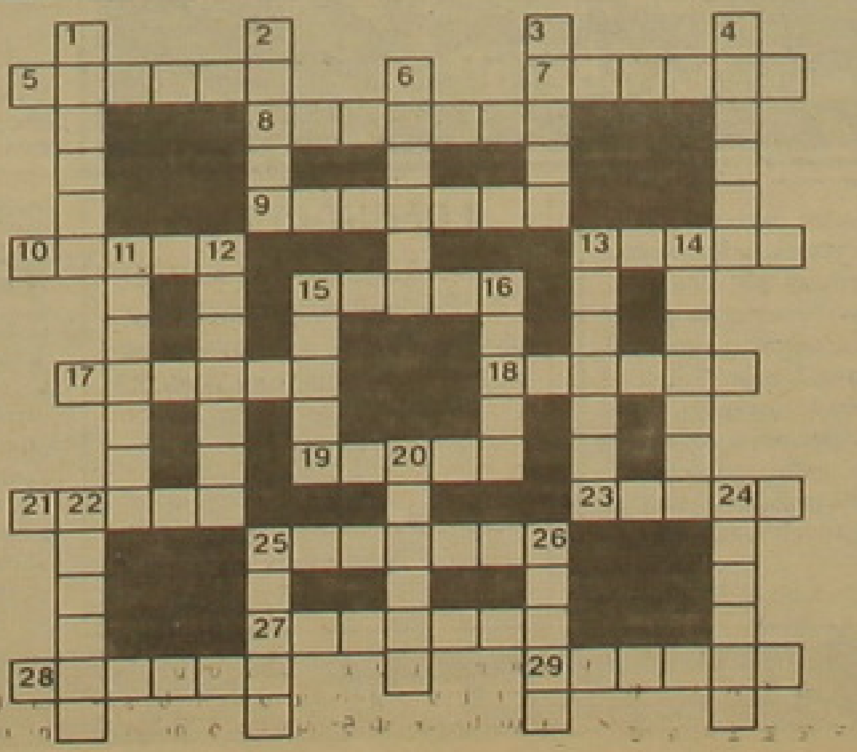

Ուղղահայաց

1. Շաքարանման նյութ, որն արտադրում է գազպե բույսը: 2. Տղամարդու անուն: 3. «Բախչիսարայի շատրվանը» բալետի հեղինակը: 4. Մայրաքաղաք Եվրոպայում: 6. Նահանգ ԱՄՆ-ում: 11. Զգեստի վրա կարված մետաղյա զարդօղակ: 12. Գերմանացի ֆիզիկոս, հայտնաբերել է ճառագայթման գյուտը: 13. Կաբարդինների, չերքեզների, օսերի էպոսի անվանումը: 14. Ծաղկի կենտրոնում գտնվող իգական օրգան: 15. Գխտորից եւ կծոխուրից ստացվող թույլ թթու: 16. Հերոսուհի Զ. Խալափյանի «Որտե՞ղ էիր, մարդ աստծո» վեպում: 20. Պետության միահեծան ղեկավարը, տիրակալը: 22. Բնության մեջ տարածված ամինաթթու: 24. Բնակավայր Հայաստանում, Արայի լեռան հարավային ստորոտում: 25. Առաջին անգամ դերասանի բեմ ելնելը, հանդես գալը: 26. Կրծող կաթնասուն:

Հորիզոնական

5. Ըստ աստվածաշնչյան առասպելի՝ դյուցազուն Սամսոնի սիրած կինը: 7. Գր. Զոհրապի «Փոստալ» նովելի հերոսուհիներից: 8. Ռուս խորհրդային կոմպոզիտոր Բլանտերի հանրահայտ երգը: 9. Հայ թատերագետ: 10. Գիտությունների ակադեմիա: 13. Փոխադրամիջոց: 15. Քաղաք, որտեղ տեղի են ունեցել Հոմերոսի նկարագրած պատերազմական դեպքերը: 17. Ամեոբազը բուժող դեղամիջոց: 18. Փշոտ խոտաբույս: 19. Ծրարված գրություն: 21. Սաուդյան Արաբիայի համաշխարհային ճանաչում ունեցող ահաբեկիչ: 23. Դաշնակցական զինվորական գործիչ, Լեռնահայաստան Հանրապետության «ռազմական դիկտատորը»: 25. Շվեդ գրող Լագերկվիստի վիպակներից: 27. Հին հայկական տոմարով փետրվար ամսվա անունը: 28. Հայկական հեթանոսական աստված: 29. Երկկճղակավոր կաթնասուն:

Կազմեց Տ. ՀԱԿՈԲՅԱՆԸ

ՄԻՋԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Առաջարկություններ իշխանություններին

ԵՐԵՎԱՆ, 22 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԻԳՐԱՆ. Միջկուսակցական սոցիալ-տնտեսական խորհուրդը մշակել է ՀՀ տնտեսության զարգացմանն ուղղված մի շարք առաջարկություններ, որոնք հրապարակվեցին մարտի 22-ի առավոտյան:

Մասնավորապես, «խորհուրդը գտնում է, որ էներգետիկայի համակարգը որպես երկրի տնտեսության ռազմավարական նշանակության ոլորտ, առայժմ պետք է թողնել պետության ենթակայության ներքո»: Առաջարկվում է էլեկտրաէներգիայի բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհման հարցի քննարկումը հետաձգել այնքան ժամանակ, քանի դեռ 1991-94 թթ. էներգակիրների ներկրման եւ վառելիքի խնդիրներն ուսումնասիրող ԱԺ հանձնաժողովը չի տվել հարցի տնտեսական եւ քաղաքական գնահատականը: Նշվում է էներգետիկայի համակարգի վերականգնման համար անհրաժեշտ գումարի հայթայթման եւ վերականգնումն ապահովող օրենսդրական դաշտի ստեղծման անհրաժեշտությունը: Ինչ վերաբերում է անհրաժեշտ ներդրումներին, ապա դրանք, խորհրդի կարծիքով, պետք է կատարվեն «ողջ ազգաբնակչության կողմից, ներգրավելով նաեւ Սփյուռքը»:

Այս հարցի շուրջ ՍԻՄ-ի հատուկ կարծիքը ներկայացնելով, կուսակցության վարչության անդամ Արմեն Պողոսյանը նշեց, որ բաշխիչ ցանցերի պայմանագիրը, իրենց կարծիքով, պետք է ներկայացվի ԱԺ հաստատմանը, ինչպես նաեւ պետք է վերանայվեն սպառողների հետ կնքված պայմանագրերը, որոնք ներկայումս պարտավորեցնում են միայն վերջիններիս պարտականությունները, անտեսելով իրավունքները:

Մեկ այլ՝ Քաղաքացիական ավիացիայի բարեփոխումներին վերաբերող առաջարկի հիմքում ընկած է մի շարք մասնագետների կողմից 1992 թ. ներկայացված ծրագիրը: Ծրագրով մասնավորապես նախատեսվում է մշակել ավիացիոն ձեռնարկությունների գործունեությունը կանոնակարգող Օդային օրենսգիրք, «անհապաղ դադարեցնել A-310 ինքնաթիռի շահագործումը, չեղյալ համարելով պայմանագիրը», վերացնել օդային ուղեւորների ելքի պետական տուրքի մասնավորեցումը, որը, ըստ խորհրդի անդամների, «բացասաբար է անդրադառնում ավիացիայի տնտեսական ցուցանիշների վրա»:

Երկրում առկա տնտեսական ճգնաժամի պայմաններում Միջկուսակցական սոցիալ-տնտեսական խորհուրդը կարեւորում է նաեւ «Արժեթղթերի շուկայի կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքը, որը ԱԺ-ում ընդունվել է առաջին ընթերցմամբ: Հիմնավորելով օրենքի շուտափույթ ընդունման անհրաժեշտությունը, զրույցի մասնակիցները նշեցին, որ դրա կիրառումը կարող է բարենպաստ պայմաններ ստեղծել ներդրումների համար՝ նվազեցնելով ռիսկը եւ պաշտպանելով ներդնողների շահերը:

Վերը շարադրված առաջարկությունները՝ ԳԻԱՄԻ, ՀՈՒԿ, ՀԴԿ, ՍԻՄ, ՀԺԿ, ինչպես նաեւ Սոցիալիստական ուժերի միության, Ստախոսականների միության եւ Հայ հարկատուների միության ստորագրություններով ներկայացվել են ՀՀ նախագահին, ԱԺ նախագահին եւ վարչապետին:

Պատասխանատվության կանչելու ...

Սկիզբը էջ 1

Հրապարակեք ողջ ցուցակը, պարոնայք երդվյալներ

Դավիթ Լոքյանը հավաստիացրեց, որ իրենք պատրաստակամ են անուններ հրապարակելու գործում: Ըստ այդմ, Սերոժ Թաճյան, Հրազդանի ՊՇԷԿ-ի ղեկավար Հակոբջանյան, Երեւանի ՋԷԿ-ի ղեկավար Հովակիմյան, «Հայտներգո» ՊԸ՝ Մելս Հակոբյան, «Դվին» կոնցեռն (իմա՝ Ռաֆիկ Սարգսյան), «Պրոմէներգո», նրա ստեղծման եւ գործունեության հետ կապված վարչապետ Հրանտ Բագրատյան, արդյունաբերության նախարար Աշոտ Սաֆարյան, նյութական ռեսուրսների նախարար Մելքոնյան, Գագիկ Մարտիրոսյան, Միրոն Շիշմանյան, «Հայնավթամթերք» (իմա՝ Վահագն Գրիգորյան)...

Արտակ Սաղոյանն անկեղծ էր՝ ինքը յոթ երգ գիտե՝ բոլորն էլ էներգակիրների մասին, բայց այն, ինչ հայտնաբերվել է, անկեղծ զարմացրել է անգամ իրեն: Դավիթ Լոքյանը հրապարակեց լուրջ թվեր եւ ժամանակացույցներ, զեկույցը կարդացվեց շատ արագ եւ նյարդային: Հանձնաժողովի նյութերը մեկ օրինակից էին, անգամ պատգամավորներին բաժանված չէր զեկույցը, լրագրողներին ասվեց, որ բաժանելը դեռեւս վաղաժամ է, ուստի «Ազգը» աստիճանաբար կանդրադառնա մազութի եւ գազի յուրացումների կոնկրետ թվաքանակությանը, սակայն յուրացումների պատկերը ճնշող էր. հազարավոր վագոն չհաշվառված մազութ, բենզինի եւ ավիավառելիքի ցիստեռներ, հում նավթի վերամշակման տխուր ոդիսականը, որի արդյունքում Հայաստանը էլեկտրաէներգիա էր ստանում ինքնարժեքից մի քանի անգամ բարձր գին ստացած մազութից: Գործում էր նաեւ յուրօրինակ մի սկզբունք. մազութը, հում նավթը, բենզինը եւ գազը Հայաստան էին մուտք գործում միայն թղթի վրա, բայց թղթի վրա գրված այդ թվերի դիմաց նշված գործիչներն ու ձեռնարկությունները ստանում էին միլիոնավոր դոլարներ: Ոմանք օգտվում էին, իսկ պետությունը կուտակում էր պետական պարտքեր՝ Թուրքմենիային, Ռուսաստանին: Միջնորդ կազմակերպություններ քլիրինգային առեւտրի դեպքում, մրցույթների իսպառ բացակայություն, ապրանքային ծածկույթով Թուրքմենիայից ներմուծված գազի պարտքը ծածկելու արդյունքում գնային անարխիա: Արտակ Սաղոյանը եւ Սամվել Գասպարյանը՝ իբրեւ հարակից զեկուցողներ, խոստովանեցին, որ իրենց ամբաստանելու եւ ողջ հանձնաժողովի վրա ճնշում գործադրելու միտումներ կան, Արտակ Սաղոյանը, ինչպես միշտ, ուղղամիտ էր՝ կա երկու ճանապարհ. ա) պատասխանատվության են կանչում բոլոր մեղավորներին անկախ դիրքից, քանզի առանց հանրապետության նախագահների, վարչապետների եւ նախարարների գիտության, առանց «Դվինի», «Արմկոնտրակտի», «Թուրքբեյդի» ոչինչ չէր կարող լինել, այս դեպքում կբացառվեն արդեն հոկտեմբերի 27-ի պես դեպքերը եւ բ) «Դե լավ, ինչ եղել է, եղել է, միգուցե Պողոսյաններից մեկ-երկու միլիոն կվերադարձնենք ու խաղաղ կապրենք...»: Վերջինն անարդյունավետ ճանապարհ է եւ փակուղի պետության համար:

Անվստահության առաջին զարկը կառավարության ժամացույցին

ԱԺ-ի ճակատամարտի վերջին՝ երրորդ արարը էներգետիկ բաշխիչ ցանցերի մասնավորեցման ընթացակարգի օրենսդրական կարգավորման արտահերթ նիստն էր, որի ընթացքում ընդդիմությունը գնաց որոշակի փոխզիջման. չարգելել բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհումը, սակայն ՀՀ էներգետիկ համակարգի բաշխիչ ցանցերի մասնավորեցման կարգը եւ պայմանները սահմանել օրենքով՝ կառավարության ներկայացմամբ: Օրենքը պատճառ դարձավ վարչապետ Արամ Սարգսյանի քաղաքական հենարանը համարվող «Միասնություն» խմբակցության տրոհման, որն արդեն սկսվել էր ծխախոտին վերաբերող հարկային դրույքաչափերի քվեարկությունից: «Միասնության» ՀԺԿ թեւը պնդեց, որ իրենք կողմ են քվեարկելու բաշխիչ ցանցերի մասնավորեցման կարգի, պայմանների մասին առանձին օրենք ընդունելուն: Վարչապետը եւ կառավարությունը միանշանակ բացառում էին այս քայլը: Դավիթ Զադոյանը շեշտեց, որ ԱԺ նման դիրքորոշումը ուղղակի նշանակում է անվստահություն կառավարության հանդեպ: Ուշ երեկոյան բաշխիչ ցանցերի մասնավորեցման ընթացակարգի օրենսդրական կարգավորման նախագիծը չընդունվեց, քննարկումը հետաձգվեց 15 օրով, բայց քաղաքական պառակտումը կայացավ, եւ կայացավ, որքան էլ ցավալի է, ազգային անվտանգության դաշտում: Բաշխիչ ցանցերի սեփականաշնորհումը աշխարհաքաղաքական շահերի հործանուտում է՝ Ռուսաստան-ԱՄՆ, իսկ մենք չենք կողմնորոշվում մենք միայն քաղաքական դաշտը բաժանում ենք սեւերի եւ սպիտակների, յուրայինների եւ թշնամիների:

Հայաստանի ամերիկյան համալսարան

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը սկսում է 2000-2001 ուսումնական տարվա ընդունելությունը՝ **մագիստրոսի** կոչում շնորհող հետեւյալ ծրագրերով.

- **ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ**
- **ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ**
- **ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՄ**
- **ՔԱՂԱՔԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ**
- **ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՈՒՄ ՈՐՊԵՍ ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒ**

Բարձրագույն կրթությունը եւ անգլերենի լավ իմացությունը պարտադիր են:

Մարտի 25-ին, ժամը 11[00]-ին, հրավիրում ենք ՀԱՀ-ի մեծ դահլիճ մասնակցելու **բաց դռների օրվան**:

Փաստաթղթերի ընդունման վերջին ժամկետն է **ապրիլի 17-ը, ժամը 15[00]-ը**:

Տեղեկությունների համար դիմել՝ Երեւան, Մարշալ Բաղրամյան 40, 19 սենյակ:

Հեռ.՝ 27-16-29

ARMENTEL

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ կցորդիչների մատակարարման: Մրցույթին կարող են մասնակցել ինչպես ՀՀ տարածքում, այնպես էլ արտասահմանում գրանցված կազմակերպությունները եւ մատակարարները:

Մրցույթի անցկացման պայմանների, ինչպես նաեւ կցորդիչների տեխնիկական տվյալների մասին համապատասխան փաստաթղթերը կարող եք ստանալ հետեւյալ հասցեով՝ Ահարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66:

Առաջարկները պետք է ներկայացվեն վերոհիշյալ հասցեով մինչեւ 2000 թ. մարտի 28-ը, ժամը 12.00:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՋ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԻՆՏԵՐՆԵՏ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

(ԻՄ) հայտարարում է ընդունելություն Windows NT 4.0, UNIX - Novell 4. 1 օպերացիոն համակարգերի ցանցային ադմինիստրատորների պատրաստման դասընթացների:

Դասընթացի տեւողությունն է 75 ժամ, օրական 4-5 ժամ: Դասերը անց են կացվելու ուսանողների հետ համաձայնեցված օրերին եւ ժամերին: Դասերը ավարտելուց տրվում է համապատասխան օպերացիոն համակարգի ցանցային ադմինիստրատորի սերտիֆիկատ: Ուսանողների քանակը խմբում 10-12 հոգի: Դասընթացի արժեքը $190-ին համարժեք դրամ:

Դասերը անցկացվում են Միության կենտրոնում, Փավստոս Բուզանդ 31 հասցեով, Երեւանճանախագծ ինստիտուտի շենքի 7-րդ հարկում:

Մանրամասնությունները՝ **582760** հեռախոսահամարով:

ՀՈՒՅ

1965 թ. գործող Հայաստանի ուսանողական ջոկատների հանրապետական շտաբը, որը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի կամավորական ծառայության կոմիտեի անդամ է, հրավիրում է մասնակցելու Եվրոպայի երկրներում, ԱՄՆ-ում, Հայաստանում միջազգային աշխատանքի ճամբարների ամառային ծրագրերին որպես կամավորական: *Դիմումներն ընդունվում են հետեւյալ հասցեով՝ Կորյունի 19ա, 7-րդ հարկ*

Հեռ. 52 27 01, 52 27 72, 52 27 88

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

«Աղումյաններ» ընտանեկան ձեռնարկությունը՝ գրանցված 03.06.1997 թ., ՀՀ պետռեգիստրում: Վկայականի թիվ 034023, գրանցման համար՝ 16.030.00543:

Պարտատերերին խնդրվում է երկամյա ժամկետում դիմել ք. Աշտարակ, Գրիգորյան փ., տուն 9 հասցեով:

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳԻՐ

23 մարտ

ՀՏ

9.00 Հայլուր
9.20 Սերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.20 Մամուլի կրպակ
10.30 Մարդը եւ օրենքը
11.00 Գ/ֆ «Վտանգավոր կինը»
12.25 «02»
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 «Արեւիկ», եկեք երգենք
18.00 Սերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 1 լուր
19.10 «Խորը շահում»
19.50 Երգում է Գեղամ Գրիգորյանը
20.00 Բժիշկ եւ հիվանդություն
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տուն-տունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Հեռուստակապուղ
21.50 Պրեմիերա
22.00 «Բարի ակնթարթ»
22.50 Հեռուստամարաթոնի էջերից
23.10 Հիթ շքերթ
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

Պրոմեթեւս

9.00 «Բարի լույս, Հայաստան»
10.00 Սերիալ «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո» (3-րդ մաս)
17.00 Մուլտծրագիր
17.35 Բնաշխարհ. «Բնությանը պահապան»
18.00, 20.30 Լրաբեր
18.20 Մանկական ժամ. սերիալ «Նինձա կրիաները», սերիալ «Սուլտին»
19.10 Սերիալ պրեմիերա «Ամեն ինչ հանուն քո սիրո» (4-րդ մաս)
19.35 Համերգ
21.00 «Դերասանական երգի մրցույթ»
22.10 Գ/ֆ «Կռվայի մեջ ընկածները»
24.00 Լրաբեր (ռուսերեն)

Ա1+

9.00 Տոմար
10.30 Կամ-կամ (կրկնություն)
19.05 Չղջիկ
19.30, 21.30, 24.00 Ստահանդակ
20.00 Մամուլի խոսնակ
20.10 Ի դեպ
20.30 Աստարեզ
21.10 Հրապարակ
22.05 Գ/ֆ «Առաջինը չի վնասի»
00.35 Ակնթարթ
00.40 Գ/ֆ «Հարձակում սատանայի կղզու վրա»
(ավարտին Ստահանդակ)

Արմենիա

7.00 Բարի առավոտ
9.20 Ընտրություններ-2000
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քննիչ թույն»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «Ուրվական որսացողները»
16.45 Վիկտորինա երեխաների համար
17.00 «100 տոկոս» ծրագիրը
17.25 ... Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Քննիչ թույն»
19.00 Նորություններ
19.25 Ընտրություններ-2000
19.30 Կալամբուր
20.00 Գործընթաց
20.45 Սերիալ «Մահաբեր ուժ»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Սերիալ «Դիմակայում»
00.05 Վավ. սերիալ «Տասը տարի, որ ...»
00.50 Նորություններ
01.50 Նիկա-2000
01.15 Նայիր
01.45 Գ/ֆ «Ձուկերը» (դերերում՝ Փ. Բուք, Ս. Ֆիլեթ, Թ. Օ'Քուին, ԱՄՆ, 1992 թ.)

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20-10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
9.25 Հերթապահ բաժանմունք
9.40 Ընտանեկան նորություններ
10.20 Քվանտային բժշկագիտություն
10.30 Հեռուստահանդես «Արենա-սպորտ»
11.00 Հումորեսկա եւ առողջություն
11.15 Սերիալ «Գնչուհին»
12.05 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Հերթապահ բաժանմունք
13.25 Իմ XX դարը
14.00, 18.00, 21.00, 00.00 Լուրեր
14.25 Հեռուստահանդես «Կանանց քաղաք»
15.00 Սերիալ «Սեւ մարգարիտ»
15.50 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
16.40 Նոր «Հին բնակարան»
17.35 Խանութ բազմոցի վրա
18.20 Աշտարակ
19.10 «Ռոսիա» կինոթատրոն. «Մի արթնացրեք քնած շանը» (2-րդ սերիա)
20.25 «Կլոր սեղան»
21.50 Կինոյի ժամ. գ/ֆ «Անդունդ» (2-րդ սերիա)
23.35 Ֆուտբոլ+TV
01.15 Հերթապահ բաժանմունք
01.30 Թեժ տանգո
02.25 Խանութ բազմոցի վրա

@rminco Global Telecommunications Անվճար համակարգչային ուսուցում՝ ԻՆՏԵՐՆԵՏ դպրոցում: Խանջյան 50: Հեռ. 575823:

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1227 Տպաքանակը՝ 4000 Ստորագրված է տպագրության՝ 22. 03. 2000 Գինը՝ 100 դրամ